
**ANALIZA STANJA
OBČINE KANAL OB SOČI**

**OBČINA
KANAL OB SOČI**

**ANALIZA STANJA TEMELJI NA PODATKIH IZ OPN,
(izdelovalec Struktura d.o.o. leto 2012) in je priloga 3
tega poročila**

KAZALO

<u>Uvod</u>	3
<u>1. del: Vplivi turizma na vire v destinaciji</u>	
<u>1.1 Narava in okolje</u>	5
<u>1.1.1 Zavarovana območja in biotska raznovrstnost</u>	5
<u>1.1.2 Hidrologija in geologija</u>	6
<u>1.1.3 Pokrajina in razgledi</u>	Napaka! Zaznamek ni definiran.
<u>1.1.4 Hrup in osvetlitev</u>	18
<u>1.1.5 Kakovost zraka in promet</u>	21
<u>1.2 Kultura</u>	25
<u>1.3 Socialno-ekonomski in sociokulturni viri</u>	36
<u>1.3.1 Lokalno prebivalstvo</u>	36
<u>1.3.2 Zasebni sektor in lokalno gospodarstvo</u>	37
<u>1.3.3 Javni sektor</u>	38
<u>2. del: Razvoj, ki vpliva na turizem destinacije</u>	40
<u>2.1 Okoljska tveganja</u>	40
<u>2.2 Nevarnost naravnih nesreč</u>	40
<u>2.3 Podnebne spremembe</u>	41
<u>2.4 Tveganja za zdravje in varnost</u>	42
<u>2.5 Prostorski razvoj</u>	43

UVOD

Občina Kanal ob Soči je nastala leta 1994 po razdelitvi občine Nova Gorica in leži v spodnjem delu doline Soče na zahodu Slovenije ob italijanski meji. Občina meji na občine Tolmin, Nova Gorica in Brda, njena zahodna meja je hkrati državna meja z Italijo. Občina Kanal ob Soči je del Goriške regije. Površina občine Kanal ob Soči obsega 146,5 km². V občini je leta 2009 živel 5823 prebivalcev v 35 naseljih, kar jo uvršča med srednje velike občine. Za občino je značilna demografska ogroženost in nizka gostota poseljenosti (41 preb./km²), gostejša poselitev v Spodnji Soški dolini in razpršena poseljenost na območju Kanalskega Kolovrata ter slaba dostopnost do poselitvenih območij. Za občino Kanal ob Soči je značilno upadanje števila prebivalstva, čeprav se je v zadnjem desetletju trend zmanjševanja absolutnega števila prebivalcev zaustavil, v zadnjih letih pa je število začelo celo nekoliko naraščati. Vendar pa med posameznimi naselji obstaja precejšnja razlika. Naselja z rastjo prebivalstva so zgoščena ob reki Soči ter ob glavni prometnici, ki poteka skozi območje in povezuje Posočje z Novo Gorico. Za preostali del občine pa je značilno praznjenje, pri čemer so najbolj prizadeta hribovita območja predvsem Banjšic in Kambreškega ter številna izrazito podeželska naselja. Prebivalstvo občine je po starostni strukturi zrelo. Prebivalci občine gravitirajo predvsem v občino Nova Gorica, sledita ji občini Ljubljana in Tolmin.

Naravni prostor se deli na tri geografska območja, ki se med seboj fizično razlikujejo ter hkrati vključujejo v prepoznavna območja širšega zaledja Severne Primorske v prehodu med sredozemskim in alpskim svetom. Ta območja so: Spodnja Soška dolina, Kanalski Kolovrat in zahodni del Banjšic. Spodnjo Soško dolino oblikuje ozka dolina Soče med Mostom na Soči in Solkanom z redkimi manjšimi razširitvami. V tem delu je ob glavni prometnici najgostejša poseljenost z naselji Plave, Avče, Ročinj, Kanal in Deskle. Občinsko središče je Kanal. Zahodni del Banjšic je planota, ki zajema dve tretjini območja občine z redko poseljenostjo in slabimi prometnimi povezavami s sosednjimi območji v smeri proti vzhodu. Največji naselji sta Levpa in Kal nad Kanalom. Območje Kanalski Kolovrat se razteza med dolino Soče, Goriškimi Brdi, reko Idrijo in Livškim Kolovratom. Največji naselji na območju sta Lig in Kambreško. Osrednji vodotok območja je reka Soča, ki ima na območju občine Kanal ob Soči z obeh strani veliko manjših pritokov. Za vse pritoke je značilno, da njihove struge potekajo v smeri geoloških prelomov, pravokotnih na tok Soče. Najpomembnejša sta Doblarec in Avšček. Pomembnejši vodotoki v občini so še Ajba, Rohot in Idrija, ki na skrajnem zahodnem delu občine teče ob meji z Italijo.

Proizvodne zmogljivosti so locirane na območju poselitve med Desklami in Kanalom. Med njimi izstopajo proizvodni kompleks Anhovo in energetske objekti za izkoriščanje energetskega potenciala reke Soče (HE in ČHE). Več kot 2/3 površine občine je poraščene s pretežno listnatim gozdom slabše kakovosti in z grmičevjem. Kmetijstvo ima geografsko pogojene omejitve (slabša pedološka kakovost, klimatski pogoji, strme lege, ravna tla le na manjših in razdrobljenih površinah, razpršena poseljenost).

Občina Kanal ob Soči upošteva pri pripravi svojih aktov - prostorskih, okoljskih in drugih aktov, ki urejajo predvsem varstvo naravne in kulturne dediščine ter varstvo vodnih in drugih virov

NASLEDNJO ZAKONODAJO

Nacionalnih zakonov in na njihovi podlagi izdanih podzakonskih aktov:

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1-UPB1) (Ur. l. RS, št. 39/06, 70/08, 108/09),
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2) (Ur. l. RS, št. 96/04),
- Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNaact) (Ur. l. RS, št. 33/07, 108/09),
- Zakon o urejanju prostora (Ur. l. RS, št. 110/02, 8/03, 58/03),
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) (Ur. l. RS, št. 16/08, 123/08),

- Zakon o vodah (Ur. l. RS, št. 67/02, 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 10/04-odl. US, 41/04-ZVO-1,57/08),
- Zakon o kmetijskih zemljiščih (Ur. l. RS, št. 55/03-UPB1; ZKZ-UPB1);
- Zakon o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/93, 13/98-odl. US, 56/99-ZON, 67/02, 115/06, 110/07),
- Drugi zakoni in podzakonski akti.

Nacionalnih strateških programov in mednarodnih pogodb ratificiranih s strani RS:

- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012 (ReNPVO) (Ur. l. RS, št. 2/06),
- Strategija prostorskega razvoja Slovenije (Ur. l. RS, št. 76/04),
- Drugih relevantnih nacionalnih programov in ratificiranih mednarodnih pogodb.

Prioritetni razvojni cilji občine so:

- Izgradnja tehnološkega centra in gospodarske cone v Anhovem.
- Ureditev prostorov za etnološke in vojaške muzejske zbirke.
- Ureditev zgodovinskih poti na Kanalskem Kolovratu in vključitev v projekt ureditve »smaragdne poti«.
- Izgradnja turistične infrastrukture s povečanjem nastanitvenih kapacitet (mladinski hotel Kanal).
- Ureditev kampa v Kanalu in oskrbne postaje za avtodome, ureditev turističnih kmetij in kmečkega turizma).
- Ureditev kolesarske poti Zamedveje – Vrtače – Slemenska cesta.
- Prenova vaških in trških jeder skozi projekte celovitih ureditev (tržnica v Kanalu, ureditev trga Kontrada, obnova kulturnega doma Lig, ureditev doma Valentina Staniča v Ročinju, obnova večnamenskega doma v Avčah).
- Izgradnja doma za ostarele.
- Prenova športnih objektov v Kanalu in Desklah.
- Ureditev javnih parkirnih površin v Kanalu in Desklah.
- Ureditev infrastrukture za ločeno zbiranje odpadkov.
- Izgradnja manjkajočih ter rekonstrukcija obstoječih kanalskih sistemov in čistilnih naprav večjih naselij v občini (Kanal, Gorenja vas, Ložice, Deskle, Avče, Kanalski Vrh, Goljevica, Ročinj, Plave, Lig, Kambreško, Gorenje Polje, Prelesje) - Sanacija, rekonstrukcija in dograditev sistema oskrbe z vodo v občini (Kanal – desni breg, Deskle s črpališčem, Zagora, Kanal – Staničeva) in ureditev oskrbe z vodo na Banjški planoti (vodovod Lokovec – Kal nad Kanalom, vodovod Pečno, vodovod Zagora).

S ciljem vzpostaviti celovit, načrtovan in nadzorovan sistem trajnostnega razvoja na vseh področjih delovanja je Občina Kanal ob Soči v začetku leta 2018 vstopila tudi v **Zelena shema slovenskega turizma** in 25.10.2018 podpisala **Zelena politiko**.

1. DEL: VPLIVI TURIZMA NA VIRE V DESTINACIJI

1.1. NARAVA IN OKOLJE

1.1.1. ZAVAROVANA OBMOČJA IN BIOTSKA RAZNOVRSTNOST

V PRILOGI 1

Posebni projekti v občini, ki dajejo poudarke trajnostnemu razvoju ob reki Soči, zeleni infrastrukturi in viziji za reko Sočo - tudi za potrebe razvoja trajnostnega turizma.

Pozitivni in negativni vplivi turizma na naravo:

Pozitivni:

- zavarovana območja namenjena turizmu se upravlja s posebno skrbnostjo
- prispevki od turističnih dejavnosti na reki Soči bodo v skladu s strateškimi dokumenti namenjeni ohranjanju te pomembne naravne vrednote
- promocija območij prispeva tudi k osveščanju o pomenu le teh za človeka/okolje
- sobivanje turizma in obiskovalcev prinaša tudi višje stopnje zaščite
- razvoj turizma prinaša strateške določitve kje se območje odpira obiskovalcev in kje ne, kar pomeni, da se glede na to tudi sprejemajo akcijski načrti
- pestra biotska raznovrstnost v rekah in njihovi okolici - za ljubitelje narave, sproščujočih sprehodov
- rezervat ob in v reki Soči za obiskovalce izjemen turistični produkt
- predvsem poti ob reki Soči predstavljajo pomemben turistični produkt - sprehajalna in kolesarska pot že poteka od Solkana do kraja Plave in zelo dobro obiskana.
- reke oz. vodotoki na območju so naravne vrednote, ki se z razvojem turizma še boljše ščitijo, sprejemajo se ukrepi za ohranjanje, opazovanje rastlinstva in živali,
- prispevek lokalnega prebivalstva k spoštovanju narave;

Negativni:

- glede na to, da obiskovalcev ni veliko, so vsi spodnji učinki v veliki meri hipotetični - nanje dajemo pozornost in jih pri razvoju turizma upoštevamo, da ne bi prišlo do negativnih posledic
- hrup in vznemirjanje živali
- nelegalno pobiranje zaščitenih in ogroženih rastlinskih vrst
- onesnaževanje območij
- promocija lahko povzroči nenadzorovane obiske, v katerih pride do razne škode
- na nenadzorovanih delih se še vedno pojavljajo manjša onesnaženja (plastika)
- turizem nima negativnega vpliva na reke, izjemoma prihaja do manjših onesnaženj

1.1.2. HIDROLOGIJA IN GEOLOGIJA

A. HIDROLOGIJA

Območje občine Kanal ob Soči leži v porečju reke Soče. Pomembnejša vodotoka v občini Kanal ob Soči sta: reka Soča s pritoki Avšček in Doblarca ter mejna Idrija. Soča ima na območju občine več manjših levih in desnih pritokov. Desni pritoki so Doblarca, Ajba, Majda, Gorevšek, Skalnik, Gorivnik, Razloka, Trebež, Zamedvejski potok, Sopot, večji levi pritoki pa so Avšček, Oševlje, Domaček, Gomišček, Rohat. Za vse pritoke je značilno, da njihove struge potekajo v smeri geoloških prelomov, ki so v tem delu pravokotni na tok reke Soče.

Na območju Občine Kanal sta vodotoka 1. reda reka Soča in reka Idrija, vsi ostali vodotoki na tem območju so vodotoki 2. reda. Zunanja meja priobalnih zemljišč sega na vodah 1. reda 15 metrov od meje vodnega zemljišča, zunaj območij naselij najmanj 40 m od meje vodnega zemljišča, na vodah 2. reda pa 5 metrov od meje vodnega zemljišča.

Hidrološke značilnosti vodotokov

Reprezentativna vodomerna postaja za reko Sočo v občini Kanal ob Soči je v Solkanu. Za reko Sočo na območju je značilen dežno-snežni režim. Novembrski višek je izrazitejši od aprilskega, prav tako pa je tudi poletni minimum izrazitejši in daljši od zimskega. Povprečni letni pretoki ter maksimalni in minimalni pretoki reke Soče pri Solkanu v obdobju 1961-1990 so podane v spodnji tabeli.

Spodnja Pivka, kamor spada občina Postojna, je zaokrožena in v marsičem močno individualizirana pokrajina, vendar ne pripada samo enemu samemu porečju niti ne enemu samemu povodju. Reka Pivka je izvorni krak Ljubljani in sodi v Črnomorsko povodje. Porečju Vipave (Jadransko povodje) pripadajo potok Lokva, ki ponikne pod Predjamskim gradom, Belska voda ter Šmihelske in Stranske Ponikve. V porečje Reke (jadransko povodje) se podzemeljsko odteka potok Rakulščica z manjšimi pritoki.

Hidromorfološko stanje vodotokov

Glede na kategorizacijo urejanja vodotokov se na reki Soči na območju občine menjavajo odseki, kjer je reka sonaravno urejena z odseki tehnično urejenega vodotoka. Tehnično urejen vodotok je od HE Doblarc do Ajbe, na območju Dolenje Deskle, HE Plave, in dolvodno od naselja Plave do občinske meje. Od pritokov so tehnično urejeni odseki: spodnji tok potoka Rastoka skozi naselje Ložice in spodnji tok potoka Domaček od naselja Morsko do izliva v Sočo, odsek neimenovanega potoka mimo zaselka Avšje, ostali vodotoki na območju občine so naravni, delno naravno ali sonaravno urejeni vodotoki.

Na reki Soči je v občini tudi jez Ajba. Sicer pa so na Soči v občini 4 večje HE: Doblarc 1 od leta 1939, Plave 1 od leta 1940, Doblarc 2 in Plave 2 od leta 2002, mala HE Ajba ter črpalna HE Avče.

VODE

V poročilu o stanju okolja iz leta 2010 - je podano natančno poročilo za:

- **Kakovost površinskih voda**
- **Kakovost podzemne vode**
- **Kakovost pitne vode**

KAKOVOST POVRŠINSKIH VODA

V okviru državnega monitoringa, ki ga izvaja Agencija RS za okolje, na območju občine ni meritev kakovosti površinskih voda. Kakovost reke Soče se sistematično spremlja na merilnem mestu v Solkanu v Mestni občini Nova Gorica. Na podlagi rezultatov kemijskih analiz vzorcev na merilnem mestu Solkan v letu 2006 je bilo za Sočo ocenjeno dobro kemijsko stanje. Nekoliko povišane so bile vrednosti parametra KPK K2Cr2O7 in sicer max. 8,0 mgO2/l, in povp. 4,3 mgO2/l.

V letu 2005 je bilo določeno slabo kemijsko stanje, ker je bil ugotovljen trend naraščanja vsebnosti kadmija v sedimentu. Kakovost površinskih voda glede na biološke parametre – ekološko stanje voda. Podatki o ekološkem stanju voda, ki se spremlja v okviru državnega monitoringa, še niso na voljo. Del ekološkega stanja predstavlja tudi hidromorfološko stanje voda, ki je že zgoraj opisano.

Človeški vplivi na vode (onesnaževanje, regulacije, hidromelioracije in drugi vplivi na vodne razmere in izkoriščanje vodotokov) so najmanjši v gozdnih in redkeje poseljenih območjih. Tu lahko probleme povzročajo le prometnice, neustrezna gozdarska dejavnost ter turistična in rekreacijska dejavnost (neurejena komunalna infrastruktura nelegalnih počitniških hiš). Najbolj so obremenjena območja urbanih naselij z industrijskimi obrati in conami, obsežnimi intenzivnimi kmetijskimi površinami: Anhovo, Kanal, Deskle in polja na rečnih terasah reke Soče. Večja poselitvena območja z industrijo in ostalimi dejavnostmi vplivajo na vodne razmere in onesnaževanje voda.

Točkovni vpliv na kakovost površinskih voda je predvsem na območjih izpustov odpadnih voda. V občini Kanal ob Soči večji izpusti iz komunalnih in industrijskih čistilnih naprav in sicer:

1. Komunalne ČN:

– v Sočo ČN Kanal (2000 PE, sekundarno čiščenje, 78.600 m3 odplak/leto, obremenitev odplake 478 PE) Na čistilno napravo Kanal se dovažajo tudi odpadne vode iz greznic, ki niso priključene na kanalizacijo.

- v Sočo ČN Deskle (700 PE, sekundarno čiščenje, 54.000 m3 odplak/leto, obremenitev odplake 715 PE)

– V Perivnik ČN Močila (180 PE, sekundarno čiščenje, 1.010 m3 odplak/leto, obremenitev odplake 218 PE),,

– V Sočo ČN Dobljar (300 PE), – ČN Ložice (250 PE)

2. Industrijski izpusti - izpusti dveh podjetij v naselju Deskle neposredno v reko Sočo, oz. v Perivnik in nato v Sočo:

– Podjetje Esal d.o.o je zavezanec za meritve: AOX, BPK5, Celotni krom, KPK, sulfat in železo. Večje obremenitve so s sulfatom.

– Podjetje Salonit Anhovo pa je zavezanec za meritve naslednjih parametrov na lokaciji Polje: aluminij (v Perivnik), železo (v Perivnik), AOX, amonijev dušik, BPK5, celotni dušik, celotni fosfor, celotni ogljikovodiki, KPK, nitritni dušik, sulfat, tenzidi-vsota, tenzidi-anionski, celotni krom, svinec; in lokaciji Skale: lahkohlapni klorirani ogljikovodiki (LKCH), nikelj, nitritni dušik, sulfat, železo.

Vpliv človeka na hidromorfološke razmere je zaznati predvsem na območjih zaježitve na reki Soči za potrebe hidroelektrarn (pregrada v Solkanu, jez Ajba) in regulacije strug zaradi preprečevanja poplavljanja in preusmeritve struge. Bolj ohranjen vodni režim v občini imajo manjši potoki, predvsem v gozdnih območjih.

KAKOVOST PODZEMNIH VODA

Na območju občine Kanal ob Soči se nahaja vodno telo podzemne vode Goriška Brda in Trnovsko-Banjška planota. Vodno telo se loči na štiri vodonosnike oz. skupine vodonosnikov, znotraj katerih je

določen tip vodonosnikov: – Kraški vodonosniki Trnovsko-Banjške planote Tip: kraški, malo do zelo skraseli - lokalni ali nezvezno izdaten ali obširen, vendar nizko do srednje izdaten – Dolomitni vodonosniki vključno z globokim (termalnim) Tip: razpoklinski, redko kraški – obširni in visoko do srednje izdatni vodonosniki – Vodonosniki v prodno peščenih zasipih Soče Tip: medzrnski – obširni ter lokalni in nezvezni nizko do visoko izdatni vodonosniki – Vodonosniki v flišnih plasteh Tip: razpoklinski – manjši vodonosniki z lokalnimi in omejenimi viri podzemne vode.

Glede na hidrogeološko karto je na območju Kambreškega in zahodnega dela Banjšic značilen tip vodonosnika oz. plasti (medzrnske ali razpoklinske), ki tvorijo neznačilne vodonosnike z lokalnimi ali omejenimi viri podzemne vode ali plasti dejansko brez virov podzemne vode. Za planotast del Banjšic so značilni razpoklinski vodonosniki, vključno s kraškimi vodonosniki, kjer so lokalni ali nezvezni izdatni vodonosniki ali obširni vendar nizko do srednje izdatni. V dolini Soče (ožje pojmovanje) pa so značilni vodonosniki, v katerih prevladuje medzrnski tok. To so lokalni ali nezvezni izdatni vodonosniki ali obširni vendar nizko do srednje izdatni vodonosniki.

Kakovost podzemne vode (kemijsko stanje) Kakovost podzemne vode se v okviru državnega monitoringa meri na merilnem mestu Prilesje pri Plavah, kjer je tip vodonosnika razpoklinski (vključno s kraškimi (Vir: Atlas okolja, 31.3.2010)

V letu 2008 je bilo na tem merilnem mestu kemijsko stanje ocenjeno kot dobro. Vsebnosti snovi v podzemni vodi so prikazane v spodnji tabeli.

Kakovost podzemne vode, ki se uporablja za vodooskrbo prebivalcev, je podana v poglavju Oskrba s pitno vodo.

Prevladujoči potencialni viri onesnaženja podzemne vode so: – neurejeno odvajanje komunalnih odpadnih voda – kmetijstvo (neustrezno gnojenje in neprimerna uporaba zaščitnih sredstev za varstvo rastlin) – odpadne vode s cest

Količinsko stanje podzemnih voda V okviru hidrološkega monitoringa podzemnih voda na območju občine Kanal ob Soči ni meritev.

KAKOVOST PITNE VODE

Občina Kanal ob Soči, kot lastnik komunalne infrastrukture, upravlja z vodovodi, ki so v njeni lasti, preko lastnega Režijskega obrata. Režijski obrat upravlja 28 vodovodnih sistemov (vodovodni sistemi Anhovo, Močila in Deskle so upoštevani kot 1 sistem - Anhovo), ki oskrbujejo s pitno vodo skupno 5149 ljudi (84% vseh občanov). 954 občanov (16%) je brez nadzora nad kvaliteto pitne vode.

Vodovodni sistemi

Surova voda vseh vodovodnih sistemov v upravljanju Občine Kanal ob Soči je občasno ali skozi vse leto fekalno onesnažena (dokazana prisotnost bakterije E. coli v surovi vodi), kar je razvidno iz rezultatov opravljenih mikrobioloških preskusov, pri spremljanju kvalitete pitne vode v predhodnih letih (arhiv ZZV Nova Gorica). Na 15-ih vodovodnih sistemih je urejena priprava vode z N-hipokloritom (vodovodni sistem Kanal ima v pripravi vode poleg kloriranja še filtre in UV dezinfekcijo, vodovodni sistem Anhovo ima poleg kloriranja še filtre). V letu 2009 je bila na novo urejena dezinfekcija pitne vode s kloriranjem na 3 vodovodnih sistemih: Morsko in Prilesje v septembru 2009, Gorenja vas konec oktobra 2009. Vodovodni sistemi z urejeno pripravo vode oskrbujejo s pitno vodo skupno 4682 ljudi (77% vseh občanov). Uporaba kloriranja, kot samostojnega načina priprave fekalno onesnažene surove vode, je nepopolna. Vodovodni sistemi, ki so brez priprave vode, oskrbujejo s pitno vodo skupno 467 ljudi (Plave, Ajba, Kambreško, Goljevica, Krstenica, Čolnica, Gorenje Nekovo, Kostanjevica, Srednje, Melinki in Lovišče). Upravljevec je za te vodovodne sisteme izdal trajni ukrep prekuhavanja pitne vode v prehranske namene, do ureditve priprave surove vode vodnih virov. Na

vseh 15-ih vodovodnih sistemih s pripravo vode je vzpostavljen HACCP sistem (Poročilo o kakovosti vodooskrbe v letu 2009, Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica, januar 2010).

Vodovarstvena območja vodnih virov in možni konkretni vzroki za slabo kakovost vode na zajetjih vzhodni in južni del območja občine je zavarovan kot vodovarstveno območje, vendar pa se vodni viri oz. zajetja nahajajo v občini Nova Gorica. Zavarovana z občinskimi odlokom Mestne občine Nova Gorica: Odlok o določitvi varstvenih pasov in ukrepov za varovanje vodnega zajetja Mrzlek ob Soči pri Novi Gorici (Ur. gl. 7/84, 14/87) . – Vzhodni del občine, vzhodno od naselja Kal nad Kanalom obsegajo vodovarstveni pasovi s 4. režimom varovanja (Na tem območju se nahaja del naselja Kal nad Kanalom (Gor. Konec) in samotne kmetije na pobočjih). – Južni del občine leži na vodovarstvenem območju z 2. režimom varovanja (Na tem območju se nahajata zaselka Zagomila in Zagora).

Izvir Pri Kajži, ki napaja vodovod Kanal, je zavarovan z občinskim Odlokom o določitvi varstvenih pasov in ukrepov za zavarovanje vodnega izvira Kajža v dolini Avš č ka (Ur. gl. 19. april, 1994) , določena pa so tudi vodovarstvena območja, ki zajemajo območje vzhodno od Kanalskega vrha. Na vodovarstvenem območju s 3. režimom varovanja se nahaja naselje Kanalski vrh s pripadajočimi kmetijskimi površinami.

Za ostala zajetja v občini, ki se uporabljajo za oskrbo s pitno vodo, vodovarstvenega območja niso določena in zavarovana z občinskimi odloki oziroma uredbami. Za ta zajetja so narejene strokovne podlage, ki podajajo predlog vodovarstvenih območij z režimi, po vodovodnih sistemih so obravnavana vsa zajetja, med drugim vsebujejo informacijo, kakšna je kakovost vode oziroma ustreznost glede na normative za pitno vodo v času priprave strokovnih podlag in vzroki za morebitno slabo stanje ter na osnovi tega so podani konkretni ukrepi. Te strokovne podlage so: – Hidrogeološko poročilo za pridobitev vodnega dovoljenja in strokovne podlage za pripravo akta o zavarovanju vodnih virov v občini Kanal ob Soči (Geologija d.o.o. Idrija, december 2008); – Hidrogeološka dokumentacija za pridobitev vodnega dovoljenja za neposredno rabo vode za oskrbo s pitno vodo, ki se izvaja kot gospodarska javna služba (Geologija d.o.o. Idrija, november 2008; priloga dokumentaciji so strokovne podlage iz leta 2000, v katerih je tudi kakovost vode za dotična zajetja); – Hidrogeološko poročilo za pridobitev vodnega dovoljenja in strokovne podlage za pripravo akta o zavarovanju vodnega vira Prilesje v občini Kanal ob Soči (Geologija d.o.o. Idrija, marec 2009).

Rezultati mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preskusov vzorcev pitne vode po posameznih vodovodnih sistemih v letu 2009. V letu 2009 je bilo po Pogodbi odvzetih 100 vzorcev pitne vode za mikrobiološko preskušanje. 59 vzorcev (59%) je bilo neskladnih z zahtevami Pravilnika, od tega je bilo 46 vzorcev fekalno onesnaženih (46%), v 12-ih vzorcih je bila ugotovljena prisotnost bakterije *Clostridium perfringens* s spori. Po naročilu je bilo odvzetih 19 vzorcev za mikrobiološki preskus, od tega je bilo 5 neskladnih z zahtevami Pravilnika, vendar niso bili fekalno onesnaženi.

Po Pogodbi je bilo opravljeno skupno 40 fizikalno-kemijskih preskusov vzorcev pitne vode, od tega je bilo 12 (30%) neskladnih z zahtevami Pravilnika zaradi presežene motnosti. Po naročilu je bilo odvzetih 10 vzorcev pitne vode za fizikalno-kemijski preskus. 6 vzorcev ni bilo skladnih z zahtevami Pravilnika zaradi motnosti. Iz rezultatov teh preskusov, na osnovi poznavanja vodozbirnega območja je za posamezen sistem z urejeno pripravo vode napisana ocena varnosti vodooskrbe ter predlog potrebne tehnološke ureditve. Zaradi natančnejšega prikaza stanja kvalitete vodooskrbe na posameznem vodovodnem sistemu, so v oceni vključeni vzorci pitne vode odvzeti po Pogodbi ter 29 vzorcev odvzetih po naročilu upravljavca.

Vodovodni sistem Kanal

V letu 2009 je bilo na vodovodnem sistemu Kanal v okviru notranjega nadzora odvzetih 11 vzorcev pitne vode za mikrobiološki preskus. Od tega 2 vzorca nista bila skladna z zahtevami Pravilnika. Vzorec je bil fekalno onesnažen. Za fizikalno kemijski preskus pitne vode je bilo v letu 2009 odvzetih skupno 50 vzorcev. 18 vzorcev ni bilo skladnih z zahtevami Pravilnika zaradi presežene motnosti (ki zmanjša učinkovitost delovanja UV dezinfekcije). Do motnosti pride po obilnih padavinah, Zaradi takih dogodkov potrebna morebitna izpopolnitev dosedanje priprave vode, sicer bo najverjetneje uporaba vode na vodovodnem sistemu Kanal v takšnih razmerah omejena (prekuhanje).

Vodovodni sistem gorenje Deskle

Na vodovodnem sistemu Gorenje Deskle so bili v letu 2009 odvzeti 4 vzorci pitne vode za mikrobiološki preskus. Od tega 2 vzorca nista bila skladna z zahtevami Pravilnika, vzorca sta bila fekalno onesnažena. Vzrok za fekalno onesnaženost pitne vode je bil najverjetneje izpad delovanja klorinatorja, saj koncentracija prostega preostalega klora ob vzorčenju ni bila merljiva (<0,10 mg/l). Za fizikalno kemijski preskus sta bila odvzeta 2 vzorca, 1 vzorec ni bil skladen z zahtevami Pravilnika zaradi presežene motnosti. V pripravi vode se na vodovodnem sistemu Gorenje Deskle uporablja dezinfekcijo s kloriranjem. Na vodovodu Gorenje Deskle bi bilo smiselno dopolniti obstoječo pripravo vode glede na fekalno onesnaženost surove vode.

Vodovodni sistem Dermota

Na vodovodnem sistemu Dermota so bili v letu 2009 odvzeti 4 vzorci pitne vode za mikrobiološki preskus. 3 vzorci niso bili skladni z zahtevami Pravilnika, 2 sta bila fekalno onesnažena. Za fizikalno kemijski preskus je bil odvzet 1 vzorec, ki ni bil skladen z zahtevami Pravilnika zaradi presežene motnosti. Surova voda vodnega vira Dermota je fekalno onesnažena in nima nikakršne priprave vode. Vodooskrba na vodovodnem sistemu Dermota ni varna in predstavlja tveganje za zdravje ljudi. Vodo na vodovodnem sistemu Dermota je potrebno prekuhavati v prehranske namene do ureditve primerne priprave vode in uvedbe notranjega nadzora na osnovah HACCP sistema, za zagotavljanje pitne vode skladne z zahtevami Pravilnika.

Vodovodni Sistem Anhovo (Anhovo, Močila, Deskle)

Na vodovodnem sistemu Anhovo je bilo v letu 2009 odvzetih 14 vzorcev pitne vode za mikrobiološki preskus. Od tega 3 vzorci niso bili skladni z zahtevami Pravilnika, zaradi prisotnosti bakterije *Clostridium perfringens* s spori (Močila - 1 vzorec, Deskle - 2 vzorca). Za fizikalno kemijski preskus sta bila odvzeta 2 vzorca, 1 vzorec ni bil skladen z zahtevami Pravilnika zaradi presežene motnosti. V pripravi vode se na vodovodnem sistemu Anhovo uporablja filtre in dezinfekcijo s kloriranjem. Surova voda je ob močnem deževju lahko zelo motna, tako da upravljavec večkrat letno izda ukrep prekuhanja pitne vode, v primeru visoke stopnje motnosti pa tudi ukrep prepovedi uporabe vode v prehranske namene. Za varno vodooskrbo in nemoteno uporabo pitne vode vodovodnega sistema Anhovo bi bilo smiselno dopolniti obstoječo pripravo vode, glede na naravo surove vode (fekalna onesnaženost, pogosta visoka motnost).

Ostali vodovodni sistemi s kloriranjem

Za vse ostale vodovodne sisteme, ki imajo v pripravi vode kloriranje kot samostojen način priprave fekalno onesnažene surove vode (Ložice, Lig, Ročinj-Doblar, Kambreško novi, Kambreško stari, Ajba, Zamedveje, Avče, Gorenje polje, Levpa) velja, da vodooskrba zaradi nepopolne priprave ni varna. Poleg tega, da kloriranje kot samostojni način priprave fekalno onesnažene vode ni zadosten, lahko

na omenjenih vodovodih občasno zasledimo fekalno onesnažene vzorce pitne vode. Vzrok za fekalno onesnaženje vzorcev vode je izpad delovanja klorinatorjev ob nekajdnevnem oblačnem vremenu, saj se klorinatorji napajajo z energijo preko sončnih celic. Delovanje klorinatorjev ni nadzorovano preko računalniško vodenega informacijskega sistema, ki bi sprotno opozarjal na morebitni izpad klora. Tako ni zagotovljeno nemoteno delovanje že vgrajenih klorinatorjev, kar še povečuje tveganje za zdravje uporabnikov na omenjenih vodovodnih sistemih.

ODPADNE VODE

Režijski obrat Občine Kanal ob Soči upravlja s kanalizacijo in čistilnimi napravami na območju občine. V občini obratujejo sledeče čistilne naprave, vse s sekundarnim čiščenjem: ČN Kanal (2000 PE), ČN Močila (180 PE), ČN Doblar (300 PE), ČN Ložice (250 PE) in ČN Deskle (1700 PE). Na čistilno napravo Kanal se dovažajo tudi odpadne vode iz greznic, ki niso priključene na kanalizacijo.

Na obstoječo kanalizacijo je priključenih več kot 90 % populacijskih enot. v celoti je kanalizacijsko omrežje zgrajeno v naseljih Kanal, Bodrež, Morsko, Deskle, Ročinj, Doblar, Gorenja vas, Močila, Robidni Breg, Anhovo, Prilesje, Plave, Ložice, Avče, Ajba, Lig, Kambreško in Levpa. Dolžina izgrajenega kanalizacijskega omrežja znaša 41,20 km, načrtovana pa je dograditev kanalizacije v izmeri 4,37 km.

B. GEOLOGIJA

Ozemlje občine se razprostira prek treh pokrajinsko različnih delov: Spodnja Soška dolina, Kanalski Kolovrat in zahodni del Banjšic, ki jim je skupna prehodnost med dinarskim, alpskim in sredozemskim svetom. V pokrajini prevladujejo za vodo neprepustne kamnine, zaradi česar je bolj ali manj povsod razvito površinsko rečno omrežje, katerega nosilki sta reki Soča in Idrija ter njuni pritoki. Reki sta bili s svojim delovanjem v geološki zgodovini najmočnejši preoblikovalki površja pokrajine.

Spodnja Soška dolina je ozko dolina, ki jo je med Mostom na Soči in Solkanom izoblikovala reka Soča. Dolina je prehodna pokrajina med sredozemskim in alpskim svetom. Označuje jo sam potek rečne struge ter holocenske ravnice ob njej. Dolina se razširi le na posameznih delih, predvsem na območju naselij Avče, Ročinj, Anhovo in Deskle, v preostalem delu pa je izjemno ozka in precej globoka. Na teh razširitvah dolinskega dna se je skoncentrirala poselitev. V Spodnji Soški dolini močno prevladuje kredni in paleocenski fliš ter lapor. Pogosti so vložki apnenčevih breč, ki vplivajo na krajevno izoblikovanost površja. Kamninske proge, preko katerih je reka Soča zarezala svojo dolino, so v glavnem dveh vrst: prve, odpornejše, gradijo kredni apnenci, ki se vlečejo čez reko med Mostom na Soči in Avčami ter na spodnjem koncu med Plavami in Solkanom, kjer je dolina najtesnejša, ter drugimi, manj odpornimi eocenskimi kamninami med Avčami in Plavami. V območju eocenskih kamnin je Soška dolina nekoliko prostornejša.

Kanalski Kolovrat je sredogorski svet med dolinama obmejne Idrije in srednje Soče. Pogorje obsega Kanalski Kolovrat, ki se začneja z vrhom Korada (812m) in se nadaljuje proti severovzhodu do povirja Idrije in Doblarca. Sedlo Solarji loči Kambreško ob Livškega Kolovrata. Kambreško skoraj v celoti prekrivajo eocenske kamnine: fliš, lapornati apnenec, konglomerati in breče. Zato tam prevladujejo položna pobočja, zlasti v zgornjih legah ob glavnem slemenu. Na pobočjih, ki se spuščajo proti Idriji in Soči, so v nadmorskih višinah med 420 in 460 metri opazne terase, očitno ostanek nekdanje široke terasne uravnave ob tedanjih rekah. Dolina Idrije je ozka in do dna porasla z gozdom.

Banjška planota je okoli 100 km² velika apneniška planota, ki se na zahodu s strmimi pobočji spušča do reke Soče. Planota v celoti visi proti dolini Soče med Desklami in Mostom na Soči. Na Banjšicah prevladujejo karbonatne kamnine - kredni in jurski apnenci ter dolomit. Severozahodni del Banjške planote prekriva fliš, v katerem je vmes veliko lapornatega apnenca, konglomerata, breče in peščenjaka. Fliš je neprepusten za vodo, tako da se na njem navadno razvije razvejana rečna mreža.

PEDOLOŠKE ZNAČILNOSTI

Na Kanalskem Kolovratu so najbolj razširjene flišne prsti, ki se razlikujejo od tistih v Goriških Brdih, saj je tu poleg fliša tudi več trših kamnin, predvsem trdih laporjev, peščenjakov in apnenih breč različnih debelin, katerih ostanki se nahajajo tudi v prsti. Zaradi večje nadmorske višine je tudi več kot padavin v Brdih, zaradi česar je izpiranje prsti izdatnejše.

Na Banjški planoti na apnencih prevladujejo karbonatne prsti, ki so zaradi naklona površja in izdatnih padavin pogosto plitve in izprane. Tudi v predelih s flišem so se zaradi majhne vsebnosti laporja razvile le plitvejšje prsti. Kljub temu so vsa območja s flišnimi prstmi primerna za kmetijsko rabo.

V spodnji Soški dolini so najbolj razširjene flišne prsti, poleg fliša pa je tudi več trših kamnin, predvsem trdih laporjev, peščenjakov in apnenih breč različnih debelin, katerih ostanki se nahajajo v prsti. Na pobočjih doline Soče med Plavami in Solkanom je najizrazitejši pas pokarbonatnih prsti, nastalih na krednih apnencih. Na konglomeratnih terasah in holocenskih ravninah v dolini Soče, zlasti pri Ročinju, Avčah in Desklah ter Plavah, pa so se razvile rjave prsti, ki imajo zaradi dolgotrajnega obdelovanja že značilnosti antropogenih prsti.

ONESNAŽENOST TAL

Najpogostejši viri onesnaževanja tal so:

- kmetijstvo,
- promet,
- industrija in kurišča,
- onesnaževanje zaradi transporta onesnaženega zraka na daljavo,
- odlaganje odpadkov.

Najpogosteje se tla onesnažijo preko zraka. Različne emisije (izpuhi) nevarnih snovi v zrak v plinasti, tekoči ali trdni obliki potujejo po zraku in v odvisnosti od vremenskih razmer padejo nazaj na površino. Posledica onesnaženja preko zraka so onesnažena tla in vegetacija ne samo lokalno, ampak tudi v večji oddaljenosti od vira onesnaževanja. Pri točkovnem onesnaževanju gre navadno za večje koncentracije nevarnih snovi v tleh, vendar na bolj omejenih območjih (lokalno). Največkrat so viri takšnih onesnaževanj neurejena in divja odlagališča odpadkov ter izpusti odpadnih voda zaradi neurejene kanalizacije.

Tla se lahko onesnažijo tudi z neposrednim vnašanjem nevarnih snovi, ki jih vsebujejo mineralna gnojila in herbicidi. Pri vnašanju nevarnih snovi v tla ne pride le do povečanja njihovih koncentracij v tleh, ampak tudi do spiranja teh snovi v podtalnico. Nitrat je ena izmed takih snovi, ki lahko zaradi nestrokovne rabe naravnih in umetnih gnojil onesnaži podtalnico in s tem pitno vodo. V podtalnico se spirajo tudi druge nevarne snovi kot so atrazin in njegovi razgradni produkti, PCB, kloridi, fosfati, itd. Promet posredno onesnažuje tla z emisijami izpušnih plinov v zrak, ki vsebuje svinec, cink, baker, nikelj, kadmij in krom. V tem primeru govorimo o linijskem onesnaževanju, katerega tipičen primer je onesnaževanje tal vzdolž prometnic (cest in železnic).

V okviru državnega monitoringa onesnaženosti tal v Sloveniji so raziskovali onesnaženost tal v občini Kanal ob Soči na naslednjih lokacijah (na osnovi baze podatkov Atlasa okolja, 2010, letna poročila o raziskavah onesnaženosti tal ARSO): – leta 1995 v naseljih Krstenica, Gorenje polje, Anhovo in

Deskle – leta 2004 v naselju Deskle (druga lokacija kot v l. 1995) – leta 2008 v naselju Gorenja vas. Vzorčno mesto se nahaja SZ nad Anhovim, v strmem pobočju gozda.

Podatki o posameznih vrednostih snovi v tleh so dostopni za leto 2004 za vzorčno točko v naselju Deskle in za leto 2008 za vzorčno točko v naselju Gorenja vas. Rezultati meritev so podani v spodnji tabeli. Mejne imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh so določene z U

KMETIJSKA ZEMLJIŠČA

V območje najboljših kmetijskih zemljišč spadajo tla, ki omogočajo najširšo možnost kmetijske rabe tal, za njih je značilen majhen naklon površja in ugodne fizikalne ter kemične lastnosti prsti. V obstoječem planu občine Kanal ob Soči pokrivajo najboljša kmetijska zemljišča približno cca 1459 ha (cca 10% površine občine). Najboljša kmetijska zemljišča se nahajajo na ravninah ob reki Soči (Ročinj, Deskle in Anhovo, južno od Kanala, itd), večja strnjena območja najboljših kmetijskih zemljišč pa se nahajajo tudi na Banjški planoti, pojavljajo pa se tudi na zahodnih pobočjih Kanalskega Kolovrata v okolici Liga. V območje drugih kmetijskih zemljišč spadajo tla, na katerih je kmetijska raba rahlo omejena, zaradi slabših lastnosti prsti ali pa večjega naklona reliefa (10-20%). Druga kmetijska zemljišča zavzemajo v obstoječem planu občine Kanal ob Soči približno cca 2010 ha (skoraj 14% površine občine), pojavljajo pa se relativno enakomerno širom občine. Največ drugih kmetijskih zemljišč se pojavlja na Banjški planoti, nekoliko manj pa v okolici naselij na Kanalskem Kolovratu ter v dolini Soče in na pobočjih nad njo.

Skupaj torej kmetijska zemljišča zavzemajo v obstoječem planu cca 3469 ha, kar je slaba četrtnina površine občine Kanal ob Soči. Po drugi strani pa kmetijske površine glede na dejansko rabo tal (MKGP, september 2008) obsegajo le okrog 2000 ha oz. približno 13,5% površine občine, kar je nedvomno posledica zaraščanje kmetijskih zemljišč zaradi opuščanja kmetovanja.

V občini Kanal ob Soči prevladujejo travniki in pašniki (1634 ha oz. 11% območja občine), kar je moč obrazložiti s prevladujočo hribovitostjo občine, kjer razmere za poljedelstvo niso ugodne, čeprav se travniške površine pojavljajo tudi na ravninah ob reki Soči. Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjaki pokrivajo cca 161 ha zemljišč (1,1% površine občine) in se pojavljajo širom občine. Po drugi strani so vinogradi vezani izključno na dolinsko dno reke Soče in pokrivajo le dobre 4 ha zemljišč. Najboljše naravne razmere za kmetijsko pridelavo v občini so obrečne terase reke Soče, predvsem pa Ročinjsko polje, Avško polje in nekatere druge razširitve dolinskega dna. Njiv oziroma vrtov je po podatkih o dejanski rabi tal v občini le okrog 64 ha (manj kot 0,50% območja občine).

Skladno z prevlado pašnikov in travnikov je v občini Kanal ob Soči najbolj pogost tip kmetovanja živinoreja, predvsem govedoreja. Poljedelstvo ima bistveno manjši pomen, kar je prvenstveno posledica velike razgibanosti terena, ki onemogoča intenzivnejši razvoj te kmetijske panoge. Velik delež njivskih površin je namenjen pridelavi krompirja in krmnim rastlinam, kar je dodaten pokazatelj prevlade živinoreje v občini.

Talna števila

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano med drugim vodi podatke o vrednosti talnih števil, ki izhajajo iz podatkov pedološke karte. Talno število je numerična vrednost med 7 in 100, višja kot je vrednost talnega števila, večji je proizvodnji potencial zemljišča. Vrednost talnega števila upošteva samo podatke o tleh (tekstura, matična podlaga, razvojna stopnja tal), ne upošteva pa omejujočih dejavnikov za kmetijsko proizvodnjo (reliefa, kamnitosti in skalovitosti, ekspozicije, degradiranosti zemljišča...). Na območju občine Kanal ob Soči prevladujejo tla z nižjim talnim številom, ki kljub nizki vrednosti predstavljajo najboljša kmetijska zemljišča v občini. V občini Kanal ob Soči so reliefne razmere zelo heterogene in na kakovost tal vpliva veliko dejavnikov, zato talno število ni najprimernejši kazalec za vrednotenje proizvodnega potenciala.

Plazovita območja

Plazovitost območja je odvisna od naklona terena, njegove geološke zgradbe, poraslosti površja in povečane količine padavin. Zemeljski plazovi se pogosto pojavljajo na strmejših naklonih terena z nestabilno geološko podlago. Iz opozorilne karte verjetnosti pojavljanja plazov je razvidno, da je verjetnost pojavljanja plazov v občini Kanal ob Soči velika povsod, kjer relief ni uravnan. Na območju občine se pojavljajo tudi obstoječa žarišča zemeljskih plazov. Seznam evidentiranih plazov (podatki MOP, 2005) je podan v spodnji tabeli, lokacije plazov pa so tudi kartografsko prikazane.

Erozija tal

Tudi erozija tal je odvisna od naklona terena, geološke zgradbe, poraslosti površja in povečane količine padavin. Erozijo tal ali odnašanje hribinskega materiala lahko povzročajo veter, voda, led, sneg in težnost. V Sloveniji so pogoste predvsem erozije povezane z vodnimi ujмами. Večji del občine Kanal ob Soči je opredeljeno kot območje protierozijskih ukrepov z izjemo robnih območij občine na vzhodu in jugu, kot je prikazano na spodnji sliki. Gre pretežno za erozijska območja srednje intenzitete.

GOZD

Varovalni gozdovi so gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja in krušenja, gozdovi na strmih obronkih ali bregovih voda, gozdovi, ki so izpostavljeni močnemu vetru, gozdovi, ki v hudourniških območjih zadržujejo prenatlo odtekanje vode in zato varujejo zemljišča pred erozijo in plazovi, gozdni pasovi, ki varujejo gozdove in zemljišča pred vetrom, vodo, zameti in plazovi, gozdovi v kmetijski in primestni krajini z izjemno poudarjeno funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti ter gozdovi na zgornji meji gozdne vegetacije (Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom; Ur. l. RS. št. 88/05, 56/07, 29/09). Vsako zmanjševanje površine varovalnega gozda pomeni tudi zmanjšanje njegove varovalne funkcije na tem območju, zaradi tega je površina varovalnih gozdov ustrezen osnovni kazalec za ocenjevanje in vrednotenje vplivov.

Gozdovi občine Kanal ob Soči spadajo pod območno enoto Tolmin Zavoda za gozdove Slovenije krajevna enota Gorica). Za občino Kanal ob Soči je značilna velika gozdnatost, saj pokriva gozd po podatkih Zavoda za Gozdove Slovenije (ZGS) 10.997 ha površine, kar predstavlja 75% celotne površine občine, s čemer se občina Kanal ob Soči uvršča med nadpovprečno gozdnate občine v Sloveniji. Glede na veljavno plansko rabo gozdna zemljišča pokrivajo 10.388 ha oz. 71% območja občine. Prisotno je zaraščanje travnikov in pašnikov, zato je velik delež mladih gozdov, ki se nahajajo na strmih pobočjih ali zakraselih predelih. Prevladujejo gozdovi v zasebni lasti (78,8%), ostalo so državni (20,4%) in občinski gozdovi (0,8%).

Z izvedbo plana se bodo površine gozdnih zemljišč v občini Kanal ob Soči v primerjavi z obstoječo namensko rabo tal **povečale za približno 82 ha**. Povečanje gozdnih površin je v največji meri posledica zaraščanja kmetijskih površin in predstavlja prvenstveno uskladitev namenske rabe z dejanskim stanjem v prostoru, deloma pa tudi renaturacije oz. vračanja nepozidanih stavbnih zemljišč v primarno rabo (gozd). Največje tovrstno območje vračanja stavbnih zemljišč v primarno rabo je v južnem delu Kanala (poseg 10-7: 3,79 ha), manjša območja renaturacije pa so še v Ložicah (poseg 30-5 in 30-6: 1,35 ha), Kambreškem (poseg 9-23: 0,54 ha), Avčah, Ročinju, Morskem, itd.

Pozitivni in negativni vplivi turizma na hidrologijo in geologijo :

Pozitivni:

- ohranitev kamenin in ovrednotenje
- izobraževalna funkcija
- varovanje gozdov - kot turistični potencial
- varstvo pred nezakonito odstranitvijo

Negativni:

- glede na to, da obiskovalcev ni veliko, so vsi spodnji učinki v veliki meri hipotetični - nanje dajemo pozornost in jih pri razvoju turizma upoštevamo, da ne bi prišlo do negativnih posledic
- degradacija in nezakonita odstranitev, ki ju povzročajo turisti - izjemoma, ker se obisk ostankov, fosilov, kamenim večinoma izvaja v muzejih ali zbirkah, kjer je nadzorovan
- onesnaževanje gozdov
- nekontrolirano pobiranje plodov in uničevanje podrast

1.1.3. POKRAJINA IN RAZGLEDI

Foto: Info tabla pri muzejski zbirki Franca Jerončiča, Melinki / Razgled iz Liga

Korada, foto: arhiv TIC Kanal

KORADA (812 m)

- spominski pohod v čast Valentinu Staniču, duhovniku, prosvetitelju, humanistu in predhodniku alpinizma v Evropi, vodi iz Solkana, po grebenu Sabotina (609m) do Vrhovelj (420m) v Brdih in čez Korado (812m) po Kanalskem Kolovratu v Kanal. Pohod tako povezuje Gorico, kjer je Stanič deloval osemindvajset let, s Kanalom, ki je nedaleč od Bodreža, njegove rojstne vasi, pa tudi bližnjih Banjšic in Ročinja, kjer je služboval pred premestitvijo v Gorico. Pohod vsako leto organizira Planinsko društvo Valentin Stanič. Pohod je tradicionalen s tremi različicami in se zaključi na trgu Kontrada v Kanalu:
- hoja po tej poti nudi čudovite razglede na okoliške hribe in na dolino Soče (iz Sabotina). pot je označena in urejena kot planinska pot;

- na Koradi lahko pohodnik obišče tudi planinsko zavetišče na Koradi, kjer se lahko okreпча;
- na voljo imamo tudi druge pohodniške poti v destinaciji: Po poti naših prednikov, Po treh svetišč, Planinska pot na Jelenk, Planinska pot na Globočak, planinska pot na Lašček - na povezavi <https://www.tic-kanal.si/pohodnistvo/>.

Pogled na Sočo iz Sabotina, foto: Simon Prinčič

REKA SOČA

Reka izvira v Trenti in na svoji 137 km dolgi poti prečka slovensko mejo ter se v Italiji izliva v Jadransko morje. Soška dolina oziroma dolina vzdolž smaragdne reke Soče se vije od severozahodne Slovenije pa vse do Goriške, kjer se dolina odpre v široko ravnino. Dolina reke Soče se deli na Zgornjo in Spodnjo Soško dolino. Spodnja Soška dolina se razprostira od Mosta na Soči na severu do Solkana na jugu. Pomembnejši naselji v tem delu doline sta Kanal in Deskle. Poleg izjemnih naravnih lepot Soška dolina vabi turiste tudi s svojimi zgodovinskimi zanimivostmi. Po dolini je namreč potekala bojna črta v prvi svetovni vojni in prav reka Soča je bila priča največjemu prelivanju krvi na slovenskih tleh. Po celotni dolini reka Soča privablja športnike, ljudi, željne oddiha, ribiče in druge ljubitelje narave. Zaradi umirjenega toka reke v spodnjem delu je tukaj veliko kopalnih območji. V Kanalu je, na desnem bregu, urejen dostop do vode z avtokampa Korada. Na levem bregu je dostop mogoč med hišami. Poleg kopalnišča v bližini mosta Kanal premore še eno kopalnišče, in sicer pod gasilskim domom. Kopalno območje je urejeno tudi v nižje ležečem naselju Deskle, pod mostom.

Pozitivni in negativni vplivi turizma na razglede in pokrajino:

Pozitivni:

- ohranitev/obnova npr. kulturne krajine zaradi obiska turistov
- v vsakoletnem proračunu so namenske postavke za izgradnjo turistične infrastrukture
- tudi preko projektov se nameni sredstva za urejanje sprehajalnih/pohodniških/kolesarskih poti, ki vodijo do razgledišč, kulturni krajini, večina poti je urejenih po obstoječih poteh
- ureditev razglednih točk
- promocija naravne in kulturne dediščine, izobraževanje, ohranjanje
- razvoj jamarstva, ohranjanje naravnih vrednot

- športne aktivnosti na Reki Soči

Negativni:

- glede na to, da obiskovalcev ni veliko, so vsi spodnji učinki v veliki meri hipotetični - nanje dajemo pozornost in jih pri razvoju turizma upoštevamo, da ne bi prišlo do negativnih posledic
- onesnaževanje okolja z odpadki
- obremenitve turistov na konkretni kulturni ali naravni točki
- motenje prebivalcev, čeprav zaradi nizkega števila obiskovalcev, tega ni veliko

1.1.4. HRUP IN OSVETLITEV

A. HRUP

Hrup v okolju je vsak nezaželen ali škodljiv zunanji zvok, ki ga povzročajo človekove aktivnosti, vključno s hrupom, ki ga oddajajo prevozna sredstva v cestnem, železniškem in letalskem prometu ter naprave na območjih z industrijsko dejavnostjo, kot so na primer naprave, za katere je potrebno pridobiti okoljevarstveno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo emisije naprav, ki lahko povzročajo onesnaženje večjega obsega (ARSO). Hrup je eden od najbolj motečih negativnih pojavov v okolju in zaradi njega nadzorne službe dobivajo največ pritožb.

Občina Kanal ob Soči nima izdelanega katastra virov hrupa. Ocenjujemo, da so najpomembnejši viri hrupa v občini promet (cestni in železniški) ter industrijski obrati vključujoč kamnolome.

Najpomembnejši vir hrupa v občini Kanal ob Soči je promet. Hrup cestnega prometa je najbolj odvisen od gostote prometa, deleža težkih vozil in hitrosti vožnje, pomembni dejavniki pa so tudi kakovost vozišča, bližina križišč in nagib ceste, vendar v manjši meri. Za novejša in šele načrtovane ceste investitorji izvajajo protihrupne ukrepe, tako da na teh mestih ni preseganja hrupa. Zmanjšanje hrupa in njegovih vplivov lahko dosežemo z izboljšanjem cestišča, boljšo zvočno izolacijo hiš (oken), načeloma pa se lahko celo omejuje ali upočasnjuje promet. Prva tako pa se novogradnje ne bi smele približati cestam izven območij zaščitnih ukrepov.

Glavno cestno prometnico občine Kanal ob Soči predstavlja državna cesta G2-103 s povprečnim dnevnim prometom cca 7.200 pretežno osebnih vozil. Območje Kanalskega Kolovrata prometno povezujejo državne regionalne ceste Plave – Gonjače (R3-612), Ročinj – Lig (R3-604), Kambreško – Kuščar – Livek (R3-605) in Kanal – Lig – Mišček – Neblo (R3-606), ki pa so prometno bistveno manj obremenjene, kar je jasno razvidno iz spodnje tabele.

Obremenitev s hrupom je torej največja ob prometnici Solkan – Kanal – Tolmin, ki poteka po dolini reke Soče in ima tudi tranzitni značaj. Zaradi utesnjenosti dolinskega dna poteka prometnica neposredno skozi naselja v dolini, kjer se strnjena stanovanjska pozidava in stanovanjski objekti pojavljajo v neposredni bližini cest. Takšni problemi se pojavljajo zlasti v naseljih Plave, Deskle, Kanal in Ročinj. Ocenjujemo, da je obremenjenost s hrupom na teh odsekih povečana. Z vidika hrupa zaradi cestnega prometa je najbolj problematičen cestni odsek, ki poteka skozi središče Kanala. Na odseku trase skozi naselje Kanal je predvidena izgradnja obvoznice Kanal, za katero je že sprejet lokacijski načrt.

Okoljsko poročilo za OPPN za kamnolome Rodež in Perunk (Ipsum, 2008) podaja izračun obremenitev s hrupom oz. oceno vrednosti dnevnega kazalca hrupa zaradi prometa po državni cesti Solkan – Kanal. Iz ocene je razvidno, da so mejne vrednosti za III. Območje varstva pred hrupom presežene le znotraj približno 25 m pasu od roba cestišča, pri čemer ni upoštevan padec ravni hrupa zaradi ovir (objektov). V kolikor se v tem pasu pojavljajo objekti oz. druge ovire, ki dušijo hrup, se raven hrupa zaradi tega bistveno zmanjša. V našem primeru bi to pomenilo, da je mejna vrednost dnevnega kazalca hrupa presežena na fasadah izpostavljenih stanovanjskih objektov, ki ležijo tik ob cesti, za njimi pa raven hrupa močno upade in je pod mejno vrednostjo.

Vir hrupa je tudi železnica Sežana – Nova Gorica – Jesenice, vendar je z razmeroma redkim prometom obremenjujoča le za neposredno okolico, poleg tega pa je hrup železnice subjektivno sprejemljivejši od hrupa cest, saj je manj pogost in kratkotrajen. Okoljsko poročilo za OPPN za kamnolome Rodež in Perunk (Ipsum, 2009) navaja, da so obremenitve železniškega odseka Nova Gorica – Anhovo približno 15 potniških vlakov dnevno ter 11 tovornih vlakov, od katerih se jih približno 6 ustavi v Anhovem. Raven hrupa zaradi železniškega prometa je na razdalji 20 m od sredine železniškega tira 42 dB(A), kar je krepko pod mejnimi vrednostmi za III. in IV. območje varstva pred hrupom.

Drugi viri hrupa so pomembni oziroma moteči samo lokalno. Vpliv proizvodnih dejavnosti na obremenjenost s hrupom je praviloma lokalno omejen in se rešuje v okviru obratovalnega monitoringa hrupa za posamezne zavezance, zato posamezni povzročitelji hrupa (zavezanci) občini ne sporočajo podatkov o višini hrupa, ki ga s svojo dejavnostjo povzročajo.

Pomemben vir hrupa v občini predstavlja zlasti industrijski kompleks Anhovo oz. obratovanje podjetja Salonit Anhovo, kjer je hrup problematičen zlasti zaradi bližine posameznih naselij oz. zaselkov (Anhovo, Gorenje polje, Krstenice, Morsko). Glavna dejavnost podjetja je proizvodnja gradbenih materialov, vir hrupa pa predstavljajo predvsem cementarni Polje in Skale, mlini cementa in surovin, pakirke ter promet. Gre pretežno za stalen hrup, saj naprave in tehnološki postopki obratujejo 24 ur dnevno. Iz meritev hrupa v letu 2004 je razvidno, da je bila na 3 merilnih mestih (skupaj 6 merilnih mest) presežena nočna dovoljena vrednost. To je bilo na merilnih mestih v Krstenicah in Morskem, kjer so bile visoke tudi dnevne ravni hrupa, kar je moč obrazložiti z odprtostjo območja v smeri cementarne. Najnižja vrednost hrupa je bila v naselju Anhovo, predvsem zaradi ovir (industrijskih objektov). Med letoma 2001 in 2004 so bili izvedeni ukrepi za izboljšanje stanja obremenjenosti hrupom. (vir: OP za PUP Salonit Anhovo, Ipsum, 2005)

Prav tako predstavljata pomemben vir hrupa v okolju tudi kamnoloma Rodež in Perunk. Njun vpliv je bil opredeljen v Okoljskem poročilu za OPPN za kamnoloma Rodež in Perunk (IPSUM, 2008). V prihodnosti ni predvideno povečanje obsega dejavnosti in proizvodnje mineralnih surovin za potrebe podjetja Salonit Anhovo, zato lahko ocenimo, da se emisije hrupa v okolje ne bodo bistveno spremenile. Gre torej za obstoječ vir hrupa, ki se bo z leti širil proti neizkoriščenemu delu območja kamnoloma. Jugovzhodno od kamnolomov se v bližini nahajajo posamezni stanovanjski objekti (Rodež 7, 8, 10, 12, 14, 20), ki se nahajajo v smeri širjenja kamnolomov. Potrebni ukrepi za zagotavljanje ustreznega varstva pred hrupom so podani v predmetnem okoljskem poročilu.

Na območju naselij velja izpostaviti še proizvodne obrate v Kanalu (npr. Plastik). Manjši oziroma lokalni viri hrupa pa so lahko še gradbišča, uporaba raznih strojev in naprav, zabavišni objekti, javne prireditve, parkirišča, zvoniki, športna igrišča, kmetijska in gozdarska dejavnost.

B. OSVETLITEV - SVETLOBNO ONESNAŽENJE IN ENERGIJA

Vlada RS je konec meseca avgusta 2007 sprejela Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur.l. RS, št. 81/2007, 109/07), s katero se ureja varstvo pred svetlobnim onesnaževanjem, ki ga povzroča širjenje svetlobe v okolje zaradi obratovanja razsvetljave za osvetljevanje nepokritih površin na prostem. Z izvajanjem določil sprejete uredbe naj bi se do leta 2010 ustavilo naraščanje porabe elektrike za javno razsvetljavo, do leta 2017 pa naj bi se dosegla ciljna vrednost letne porabe elektrike za obratovanje javne razsvetljave, ki je izračunana na prebivalca. Uredba v 5. členu predpisuje, da letna poraba elektrike svetilk, ki so na območju posamezne občine vgrajene v razsvetljavo občinskih cest in razsvetljavo javnih površin, ki jih občina upravlja, izračunana na prebivalca občine, ne sme presegati ciljne vrednosti 44,5 kWh.

Sodobne raziskave kažejo, da je z ustrezno ureditvijo razsvetljave mogoče zagotoviti tako prometno varnost kot tudi bistveno zmanjšanje stroškov vzdrževanja javne razsvetljave in stroškov porabe električne energije. Varčevanje z energijo posledično prinaša tudi koristi na področju varovanja okolja, saj se z zmanjševanjem porabe električne energije, zmanjšujejo tudi emisije toplogrednih plinov v ozračje.

Opis in podatke o stanju javne razsvetljave in porabi električne energije za javno razsvetljavo v občini Kanal ob Soči povzemamo po študiji »Lokalni energetski koncept Občine Kanal ob Soči (Goriška lokalna energetska agencija, 2008)«. V občini Kanal ob Soči skrbi za distribucijo elektrike in za vzdrževanje javne razsvetljave podjetje Elektro Primorska, d.d.

V občini Kanal ob Soči so leta 2007 popisali svetilke javne razsvetljave po tipu, moči sijalke in vrsti droga. Popisanih je bilo 833 svetilk, med katerimi prevladujejo sijalke nazivne moči 50 in 125 W. Skupna priključna moč sijalk znaša 72.200 W. Večina svetilk je starejšega datuma, zato se dotrajane svetilke zamenjuje z novimi. Nameščene nove svetilke imajo večinoma visokotlačne natrijeve sijalke moči 70 W, 100 W in 150 W. V občini se letno namesti oziroma zamenja približno 15 svetilk, vendar bo potrebno sanacijo v naslednjih letih pospešiti, saj bo le tako mogoče zadostiti zahtevam Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur.l. RS, št. 81/07, 109/07). Na terenskem ogledu svetilk javne razsvetljave v občini Kanal ob Soči je bilo ugotovljeno, da le posamezne svetilke ustrezajo 4. členu omenjene Uredbe, ki zahteva, da je delež svetlobnega toka uporabljenih svetilk, ki seva navzgor enak 0%. Po oceni podani v lokalnem energetskem konceptu bo potrebno zamenjati oziroma prilagoditi vsaj 90% vseh svetilk, ki osvetljujejo ceste in javne površine v občini, kar je v skladu z 28. členom Uredbe potrebno izvesti do 31. decembra 2016. Na spodnji sliki je podan zemljevid svetilk javne razsvetljave v naselju Kanal, pri čemer so svetilke posameznega prižgališča označena z različnimi barvami.

V letu 2006 je znašala poraba elektrike za razsvetljavo cest in javnih površin 647.917 kWh kar znaša 110 kWh/prebivalca, medtem ko je v letu 2007 kljub postavitvi dodatnih svetilk za javno razsvetljavo v Desklah poraba znašala 602.974 kWh oz. približno 100 kWh/prebivalca. Zmanjšanje porabe je posledica vzpostavitve regulacije svetlobnega toka, tako da od 23 ure do 5 ure zjutraj deluje javna razsvetljava cest in javnih površin v polnočnem režimu z zmanjšano močjo. Opisan ukrep varčevanja je prinesel 22% zmanjšanje rabe elektrike v letu 2007 v primerjavi z letom 2006. Kljub zmanjšanju porabe je poraba elektrike za razsvetljavo cest in javnih površin nad slovenskim povprečjem, kjer se je v letih 2005-2006 v povprečju za javno razsvetljavo porabilo okrog 70 kWh na prebivalca, ter krepko nad ciljno vrednostjo porabe električne energije (44,5 kWh na prebivalca letno), ki jo je v skladu z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur.l. RS, št. 81/07, 109/07) potrebno zagotoviti do leta 2017.

Občina je v letu 2012 za potrebe javne razsvetljave porabila 617.934 kWh kar pomeni, da je znašala povprečna raba na prebivalca letno 108 kWh, kar je 2,43 krat več kot to dovoljuje Uredba o mejnih

vrednostih svetlobnega onesnaževanja. Skupna priključna moč vseh 1.018 svetilk pa je znašala skoraj 150 kW. V letu 2013 je občina pričela javno razsvetljavo aktivno posodabljeni skladno z določili Uredbe in je s tem letno porabo do konca leta 2016 več kot prepolovil in sicer na 282.451 kWh oziroma 52,4 kWh na prebivalca. Celotna površina osvetljenih javnih površin znaša 141.665 m² in sicer 130.575 m² odpade na javne ceste, 11.090 m² pa na nepokrite javne površine in fasade. Občina ima danes nameščenih 1026 svetilk in od tega je samo še 22 neustreznih.

Lokalno energetski koncept občine predlaga dopolnitev obstoječega popisa svetilk ter izdelavo študije racionalizacije javne razsvetljave z namenom vodenja porabe električne energije in zmanjšanja stroškov. Na podlagi tovrstne strategije razvoja javne razsvetljave je možno izvesti prilagoditev trenutne javne razsvetljave zahtevam Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur.l. RS, št. 81/07, 109/07).

Poleg javne razsvetljave je vir svetlobnega onesnaženja tudi osvetljevanje gospodarskih/industrijskih območij, ki niso del javne katastra javne razsvetljave. Prav tako so osvetljeni tudi posamezni kulturni spomeniki oz. fasade ustanov, ki so osvetljeni z reflektorji od spodaj navzgor, zaradi česar velik del svetlobe seva proti nebu.

Pozitivni in negativni vplivi turizma na hrup in osvetlitev:

Pozitivni:

- ni posebnih pozitivnih vplivov turizma na hrup
- tudi turizem oz. prireditve pa so vplivale na to, da je občina ukrepala predčasno in sprejela Odlok o merilih za določitev podaljšanega obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij in da izdaja soglasja za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom za čas prireditve v skladu z Zakonom o varstvu okolja in Uredbo o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup. Pristojni organ občine izda za javne prireditve dovoljenje za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom.
- ni posebnih pozitivnih vplivov turizma na svetlobno onesnaževanje

Negativni:

- glede na to, da obiskovalcev ni veliko, so vsi spodnji učinki v veliki meri hipotetični - nanje dajemo pozornost in jih pri razvoju turizma upoštevamo, da ne bi prišlo do negativnih posledic
- hrup na prireditvah
- vznemirjanje živali na določenih lokacijah
- hrup v naseljih
- osvetlitev cerkev in drugih naravnih in kulturnih znamenitosti - sicer se opušča

1.1.5. KAKOVOST ZRAKA IN PROMET

A. ZRAK

Na podnebje občine Kanal vpliva njena lega v dolini Soče, ki je odprta proti morju. Občina ima submediteransko podnebje in sicer zaledno submediteransko podnebje, za katerega je značilno, da je povprečna temperatura najhladnejšega meseca od 0°C do 4°C in najtoplejšega več kot 22°C. Zaradi relativno visokih nadmorskih višin in bližine morja spada med bolj namočena v Sloveniji. Glede na karto povprečne letne količine padavin med letoma 1961 – 1990 območje občine severno od naselja Deskle prejme od 2000 do 2500 mm, območje občine južno od naselja pa od 1600 do 1800 mm

padavin z viškom padavin jeseni. (Vir: Geografski atlas Slovenije, 1998). Značilno vlogo pri lokalnih posebnostih podnebja ima dolina reke Soče, pa kateri se valijo toplejše zračne mase iznad morja, ki blažijo alpske in celinske vplive iz zaledja. (LEK, 2009)

Vetra v okviru državnega monitoringa na območju občine ne merijo, bile pa so opravljene meritve na območju Salonita Anhovo od 1.10.1989 do 31.1.1990 (meril HMZ), rezultati meritev pa so prikazani z rožo vetrov. V splošnem prevladujejo vetrovi iz smeri severovzhod in jugozahod, najmočnejši pa so vetrovi iz smeri zahod, jugozahod in jug, kar je razvidno tudi iz vetrne rože na spodnji sliki. Gre za dobro prevetreno dolino, kjer so stabilne atmosferske razmere redke (do 8% letnega časa). – Južni veter, ki je najpogostejši veter na območju PUP Salonit Anhovo in predstavlja 30,7 % vseh vetrov. Južni veter širi polutante na območje zgornjega dela območja PUP Salonit Anhovo oziroma proti naselju Krstenice in naprej proti Kanalu. Značilna hitrost za južni oziroma južni-jugozahodni veter se giblje med 3 m/s

in 3,3 m/s.

– Severni veter, predstavlja skupaj z severovzhodnim in sever-severovzhodnim 19,0 % vetrov. V povprečju se hitrost severnega vetra giblje med 1,7 in 1,8 m/s. Severni oziroma severovzhodni veter širi polutanta proti jugu, na osrednji del območja PUP Salonit Anhovo in proti naselju Anhovo, ter naprej proti Desklam.

– Zahodni veter, predstavlja skupaj z bližnjima zahodnima vetrovoma 24,0 % vseh vetrov. Hitrosti vetrov iz smeri zahoda se v povprečju gibljejo okoli 2,2 m/s. Ti vetrovi širijo onesnaževalce v smeri proti vzhodu, kjer se območje PUP Salonit Anhovo hitro konča. Za območjem v tej smeri teče reka Soča, za reko pa je glavna cesta Nova Gorica -Kanal. Za cesto se relief začne vzpenjati in je poraščen z gozdovi, kar dodatno vpliva na razredčenje onesnaževalcev. Vir: Okoljsko poročilo PUP Anhovo, 2005

Na območju občine Kanal merijo kakovost zraka v okviru državnega monitoringa in sicer v okviru državne dopolnilne mreže sta merilni mesti EIS Anhovo v Morskem in Gorenjem Polju. Na teh merilnih mestih Ekološka služba podjetja Anhovo spremlja vsebnost delcev PM10 v zraku. Rezultati meritev so objavljeni v Mesečnih biltenih ARSO, zbirni podatki pa v letnih poročilih o kakovosti zraka v Sloveniji. V spodnji tabeli so podani zbirni rezultati meritev PM10 za leto 2008.

Na podlagi Sklepa o določitvi območij in stopnji onesnaženosti zaradi žveplovega dioksida, dušikovih oksidov, delcev, svinca, benzena, ogljikovega monoksida in ozona v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 72/03) spada območje občine Kanal v poselitveno območje SI 4 (Območje Goriške, Notranjsko-Kraške in ObalnoKraške statistične regije). Za območje SI 4 je določena II. stopnja onesnaženosti. Raven koncentracij žveplovega dioksida, dušikovih oksidov, delcev, svinca, benzena, ogljikovega monoksida v zunanjem zraku, na podlagi katerih je določena stopnja onesnaženosti območja, je razvidna iz spodnje tabele.

Zavezanec za izvajanje emisijskega monitoringa v občini Kanal je v letu 2008 podjetje Salonit Anhovo d.d., ki proizvaja gradbene materiale na osnovi mineralnih surovin in sicer cement, kopljejo kamnolomske agregate iz kamnolomov Rodež, Perunk, Solkan, Črnotiče, izdelujejo tlakovce in betonske zidake ter vlaknocementne plošče.

V okviru okoljskega poročila za območje, ki se ga ureja z Odlokom o PUP Salonit Anhovo, oktober 2005, so bile računsko določene emisije na območju PUP Salonit Anhovo iz emisijskih podatkov iz peči za klinker iz leta 2004 na lokaciji Skale po Gaussovem disperzijskem modelu za onesnaženost zraka s polutanti in sicer z upoštevanjem emisijskih podatkov, volumskem pretoku plinov, glavne smeri in hitrost vetra do razdalje 2000 m. V peči za klinker se je leta 2004 kot energent uporabljalo poleg običajnih goriv (petrolkoks, zemeljski plin) tudi odpadke kot so odpadno olje, živalsko maščobo, gume, težje kurilno olje in druge odpadke. Po letnem poročilu o trajnih meritvah emisije snovi v zrak iz te peči so bile vrednosti polutantov znotraj mejnih vrednosti. Izračun je bil narejen za CO, NOx in skupni prah (PM10). Rezultati izračunov so pokazali, da območje PUP Anhovo ni prekomerno obremenjen z ogljikovim monoksidom, da so koncentracije skupnega prahu znotraj mejnih vrednosti

(0,05 mg/m³) za vse tri smeri in vse tri vremenske razmere (stabilne, nevtralne, nestabilne). Koncentracija dušikovih oksidov pa presega mejno vrednost (0,2 mg/m³) pa je na določeni razdalji za določen čas presežena v vseh smereh. V primeru južnega vetra je presežena mejna vrednost le v primeru nevtralnih razmer v območju od 400 – 600 m od točke meritve, v primeru severnega vetra v območju od okoli 1000 m (cca 1,5% časa na leto), v primeru zahodnega vetra pa v območju do 1100 m (največ do 2% časa letno). Večino časa so povečane vrednosti znotraj območja PUP Anhovo.

Destinacija je zelena, na obrobju redkeje naseljena, z majhnim odstotkom onesnaževalcev zraka s strani industrije. (največje industrija je v naši destinaiciji Salonit Anhovo). Opravljajo se stalne meritve zraka v občini, ki kažejo da večjih odstopanj od normalnih vrednosti ni. Onesnaževalec zraka v občini je tudi promet. Občani se poslužujejo individualnih prevozov do dela, kar povzroča dodatno onesnaževanje (CO, NO_x, ozon, C₆, H₆). Turizem ima minimalen vpliv na kakovost zraka, predvsem v tem, ker obiskovalci prihajajo z osebnimi prevozi v destinacijo. Ukrepi bodo izvedeni skozi ukrepe za povečanje mehke mobilnosti - nove kolesarske poti, izposoja koles, spodbujanje električnih avtomobilov (postavili bomo dve električni polnilnici v destinaciji), več javnih prevozov.

B. PROMET

Celostna prometna strategija čezmejne goriške regije je bila izdelana za območja občin Renče-Vogrsko, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba, Kanal ob Soči, Brda, Mestne občine Nova Gorica in občine Gorica v Italiji. Izdelana je bila v okviru projekta PUMAS, ki je bil sofinanciran iz medregijskega EU programa Alpine Space. V dokumentu so analizirane prednostni, slabosti, izzivi in nevarnosti, s katerimi se regija sooča na področju trajnostne mobilnosti.

Prometno je najbolj obremenjena glavna cesta, ki povezuje Goriško z Zgornjim Posočjem in gre skozi naselja Doblar, Ročinj, Kanal, Deskle, ter ob naselju Anhovo in Plave. Povprečni dnevni letni promet PDLP na tej cesti severno od Kanala (Doblar) je bil leta 2008 3596 vozil, na odseku Kanal - Plave pa je PDLP 7200 vozil, podobno tudi nadalje proti jugu. V porastu tudi PDLP na regionalnih cestah z izjemo cestnega odseka Ročinj - Lig s števnim mestom v Ročinju. Na glavnih cestah tovorni promet predstavlja od 10 do 20 % PDLP, delež tovornega prometa narašča od leta 2000 na cestnem odseku Ušnik - Kanal na števnem mestu Doblar, na ostalih števnih mestih se število povečuje sorazmerno z PDLP.

Javni prevoz je ustrezno organiziran do sedeža destinacije. V destinaciji vozi en javni avtobusni prevoznik NOMAGO. Vozni redi so objavljeni na avtobusnih postajališčih ter spletni strani ponudnika. V destinaciji je organiziran šolski prevoz, ki zajame praktično vse vasi. Velika pridobitev za občino je dogovor glede sodelovanja z Društvom paraplegikov Nova Gorica, ki za vse starejše iz občine izvaja brezplačne prevoze.

Priključeni smo projektu Croctal: Krajina in čezmejne kolesarske poti – CroCTaL <https://www.miren-kostanjevica.si/obcina/projekti/krajina-in-cezmejne-kolesarske-poti-croctal/> Območje izvajanja projekta obsega občine: Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Kanal, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko Brda, Komen, ter pokrajine Gorica, Videm, Padova in Ferrara, in Avtonoma Dežela Furlanija-Juljska Krajina Centralna direkcija za mobilnost, energijo in prevozne infrastrukture.

Projekt CroCTaL si kot cilj zastavlja izboljšavo čezmejnih cestnih povezav ter povezavo mest in podeželja z željo po omejitvi prometa in onesnaževanja. Glavni cilj projekta je izdelava mreže kolesarskih poti v čezmejnem območju, ki bi se zlila z različnimi vidiki krajine, prisotnimi v območjih partnerjev. Tako postane okolje izhodišče za javna dela: kolesarska steza je sredstvo, s pomočjo katerega je mogoče doživeti lokalno krajino. Infrastrukture se trdno navezujejo na območje, katerega vidike in posebnosti bodo upoštevane tako pri uporabljenih materialih kot pri značilnostih urbane opreme in enotni prometni signalizaciji kolesarskih stez, ob istočasni ciljno usmerjeni promociji

rezultatov. Projekt CroCTaL v Občini Kanal ob Soči predstavlja nadaljevanje projekta Interbike, saj je predvidena, poleg nabave opreme in promocijskih materialov, tudi delna izgradnja kolesarske poti.

Občina je kot partner vključena v projekt Tematske poti na območju LAS Dolina Soče, ki predvideva ureditev tematske poti Pot treh svetišč (zajema ureditev poti in postavitve usmerjevalnih tabel na poti) ter delamo na oblikovanju nove pohodniške poti »Staničeva pot«. Na področju kolesarskega turizma pa sodelujemo z Direkcijo RS za infrastrukturo pri urejanju državne kolesarske povezave Plave – Tolmin. V letu 2018 sofinanciramo aktivnost Turističnega društva Kanal in sicer urejanje trim steze v Kanalu (obnova telovadnih orodij). Na ta način občina spodbuja k preživljanju prostega časa na prostem, turistom pa ponuja možnosti za aktivni turizem (kolesarjenje, pohodništvo).

Medobčinsko redarstvo, ki pokriva tudi našo destinacijo, izvaja nadzor parkiranja, divjim kampingom na nedovoljenih mestih, nepravilnim odlaganjem odpadkov v naravi, ...

Pozitivni in negativni vplivi turizma na kakovost zraka in promet:

Pozitivni:

- + izgradnja in ureditev poti za mehko mobilnost;
- + vpeljava trajnostnih mobilnih sredstev za turiste, ki so na voljo tudi lokalnim prebivalcem;
- + nadgradnja ponudbe e-polnilnic
- + oddaja e-koles v uporabo turistom in prebivalcev
- + spodbujanje "aktivnega popotovanja" med zanimivostmi v destinaciji z ekološkimi prevoznimi sredstvi ima pozitiven vpliv na okolje in zdravje
- + urejene kolesarske poti.

Negativni:

- povečan in moteč promet, ki ga povzročajo turisti
- večja onesnaženost zraka in okolja (višji CO₂)
- pomanjkanje parkirnih mest za lokalno prebivalstvo na račun turistov.

1.2. KULTURA

Destinacija turizem načrtuje in upravlja ter s tem preprečuje negativne vplive. Tam, kjer ni mogoče zagotoviti nadzora nad obiskovalci, se občina za enkrat poslužuje le vodenih obiskov. Ker za enkrat ni mogoče zagotoviti stalne prisotnosti osebja, so dostopi do snovne kulturne dediščine možni zgolj z vodičem. Vsakršni poseg v kulturno dediščino je v soglasju z Zavodom za kulturno dediščino.

Občina vsako leto preko javnega razpisa sofinancira kulturne programe in projekte.

Občina financira projekte s področja kulturne dediščine v Občini Kanal ob Soči z različnimi razpisi:

1. JAVNI RAZPIS za sofinanciranje programov kulturnih, športnih, turističnih, socialno-humanitarnih in ostalih društev in organizacij iz proračuna občine za leto 2018
2. Javni poziv za sofinanciranje sakralnih objektov v občini Kanal ob Soči za leto 2018

Kulturno dogajanje v občini oblikujejo pretežno naša kulturna društva, pa tudi posamezniki, ki jim je kulturno in umetniško ustvarjanje bodisi poklic bodisi užitek.

Na območju naše občine so registrirana številna kulturna društva:

- ETNOLOŠKO DRUŠTVO " LIŠKI PUSTJE" KANAL OB SOČI
- DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE POSOŠKEGA NARAVOVERSTVA MATJAR KANAL
- GLEDALIŠKO DRUŠTVO KONTRADA KANAL
- KULTURNO DRUŠTVO FOLKLORNA SKUPINA KAL NAD KANALOM
- KULTURNO DRUŠTVO MePZ "JOŽE SRTEBRNIČ" DESKLE
- KULTURNO DRUŠTVO "SVOBODA" DESKLE
- KULTURNO DRUŠTVO VALENTINA STANIČA ROČINJ-DOBLAR
- Kulturno izobraževalno društvo za razvoj medijev in zelenih delovnih mest ROČINJ
- KULTURNO REKREACIJSKI ŠPORTNI KLUB L'UNITI LOŽICE
- Kulturno rekreativni športni klub UNITILOŽICE
- KULTURNO ŠPORTNO DRUŠTVO PROGRES KANAL
- KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO ZA GLEDALIŠČE, FILM IN GLASBO LIG
- MLADINSKI KLUB DESKLE
- OKOLJSKO, KULTURNO, ŠPORTNO DRUŠTVO O.Z.O.N. GORENJA VAS
- PLESNO KULTURNI KLUB TINCE DESKLE
- PROSVETNO DRUŠTVO SOČA KANAL
- ŠPORTNO IN KULTURNO DRUŠTVO NASMEJANIH KANAL
- ŠPORTNO KULTURNO DRUŠTVO VERIN LIG
- ŠPORTNO KULTURNO TURISTIČNO DRUŠTVO AVČE
- ŠPORTNO KULTURNO TURISTIČNO DRUŠTVO LEVPA
- TURISTIČNO DRUŠTVO KAL NAD KANALOM
- TURISTIČNO DRUŠTVO KANAL OB SOČI
- TURISTIČNO DRUŠTVO KOLOVRAT LIG
- TURISTIČNO DRUŠTVO KORADA DESKLE - ANHOVO
- TURISTIČNO REKREACIJSKO DRUŠTVO GLOBOČAK ROČINJ
- ZDRUŽENJE PARTNERSTVO ZA RAZVOJ KANALSKEGA PODEŽELJA DESKLE

Občina Kanal ob Soči je skupaj z občinami Miren-Kostanjevica, Brda, Šempeter-Vrtojba in Mestno občino Nova Gorica soustanoviteljica Goriške knjižnice »Franceta Bevka« Nova Gorica. Letno prispeva sredstva za nakup gradiva, za delovanje osrednje ter potujoče knjižnice ter za izvedbo akcij.

Na področju ljubiteljske dejavnosti deluje Javni sklad za kulturne dejavnosti Območna izpostava Nova Gorica, ki pokriva območje lokalnih skupnosti Miren-Kostanjevica, Brda, Kanal, Šempeter-Vrtojba in Nova Gorica. Sklad zagotavlja strokovno-organizacijsko pomoč ljubiteljskim kulturnim društvom in zvezam pri izvajanju njihovih ljubiteljskih dejavnosti.

Poleg navedenih društev in ustanov v Občini Kanal ob Soči deluje tudi galerija Rika Debenjaka Na Pionirski ulici v Kanalu v enem od treh obrambnih stolpov, kjer se odvijajo razne razstave znanih slikarjev, kiparjev, grafikov in drugih umetnikov. Zapuščino Rika Debenjaka je rodnemu Kanalu daroval umetnikov sin dr. Božidar Debenjak. Občina Kanal ob Soči je to dragoceno gradivo prepustila v hrambo Pokrajinskemu arhivu v Novi Gorici, ta pa je v sodelovanju s Prosvetnim društvom »Soča« iz Kanala, ki je lastnik stalne zbirke del Rika Debenjaka, pripravil izbor dokumentov, ki so na ogled v spominski sobi v prenovljeni »Fiščevi hiši« na kanalski Kontradi. Zapuščina pomembno dopolnjuje stalno zbirko umetniškega dela Rika Debenjaka v njegovi galeriji v Kanalu.

Slika: Spominska soba Rika Debenjaka

Z namenom, da se ohranijo zgodovinske in kulturne vrednote, ki so značilne za območje Kanalskega Kolovrata, je bila kuhinja z ognjiščem v Lukčevi hiši proglašena za etnološki spomenik. Hiša, ki je bila v prvih letih 20. stoletja sprva prodajalna z živili, nato gostilna, je bila kasneje obnovljena. Poleg delno ohranjene ognjiščne opreme, je sestavni del ognjišča tudi originalna ognjiščna klop. Ogenj je poleg svoje osnovne naloge – kuhanju vsakodnevne hrane, imel še eno pomembno funkcijo: služil je ogrevanju prostorov. Levo od ognjišča stoji samostojna peč za peko kruha, ki z ognjiščem ni bila neposredno povezana.

Slika: Lukčeva hiša - ETNOLOŠKI SPOMENIK

A. SNOVNA - NEPREMIČNA KULTURNA DEDIŠČINA

PRILOGA 2

B. NESNOVNA DEDIŠČINA

Občina ima spoštljiv odnos do nesnovne kulturne dediščine. V okviru svojih aktivnosti na različne načine spodbuja ohranjanje običajev in drugih primerov nesnovne dediščine – predvsem preko financiranja in spodbujanja delovanja turističnih društev in drugih društev. V občini je več kulturno umetniških društev, večinoma se ukvarjajo z glasbo in plesom. Na prireditvah se nesnovno dediščino predstavlja in promovira predvsem skozi gastronomske posebnosti tega prostora ter oživljanje starih običajev, rokodelskih izdelkov ipd.

Kar zadeva nesnovne dediščine v destinaciji, lahko rečemo, je ni tako malo, vendar je nekako »neorganizirana«, še »nedifinirana« in biva le v vsakdanjem načinu življenja. Pri »nedifinirana« mislimo, da določeni elementi dediščine pri ljudeh še niso ozaveščeni kot vrednost in dediščina. Zato je zelo malo »zunanjega delovanja« in več notranjega, družinsko tradicionalnega. Pri vpisu v register nesnovne dediščine je namreč potrebno imeti nosilca (društvo, zavod, podjetje...) ki neko znanje, večino ohranja in jo prek društvenega življenja aktivno prenaša naprej. Iz registra nesnovne kulturne dediščine predlagamo ogled filmčkov, ki se del prijave. Prek filmčkov se najlažje dobi vtis kaj je ta dediščina in kaj pomeni nosilec nesnovne dediščine. Kanal seveda še nima vpisa v ta register <http://www.nesnovnadediscina.si/sl/register>,

http://www.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/register_nesnovne_kulturne_dediscine/seznam/.

Na območju občine Kanal ob Soči bi kot dobre primere nesnovne dediščine poudarili kulinariko:

1. Čebelarstvo (čebelarstvo je že vpisano v register nesnovne dediščine), čebelarji iz naše destinacije so vključeni v skupno društvo z občino Brda (ČD Kanal Brda) http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Razvidi/RKD_Ziva/Rzd-02_00066.pdf
2. Žganjekuha, ki je na žalost za enkrat samo v domačih okvirjih, morda bi veljalo na tem narediti največ in ustanoviti kakšno društvo, ki bi bilo bolj aktivno na tem področju
3. Izdelava klobas je in »šalamov« je tudi izredno razvita. V register je vpisana izdelava samo kranjskih klobas, ostali še niso. Pred nekaj leti smo v destinaciji orgnaizirali, v sodelovanju s Kmetijsko gozdarskim zavodom Nova Gorica, ocenjevanje suhomesnatih izdelkov oz. salam v naši destinaciji, v Levpi in v Morskem
4. Sušenje pršutov. Govorimo samo o Kraškem pršutu, vendar ga imamo tudi na našem območju, ker za naš tradicionalen pršut je bolj kot vse drugo pomemben pravi veter
5. Kostanjeve jedi, ki jih predstavljamo v sklopu praznika Praznik kostanja (na prazniku se predstavi jedi in tradicijo nabiranja kostanja (<https://www.tic-kanal.si/tradicionalniodgodki/2015102611300105/Praznik%20kostanja%20v%20Ligu>). Kostanjeve jedi so zbrane tudi v Knjigi receptov »Doline in okusi«, ki smo jo oblikovali v projektu RURAL (program Slovenija – Italija).
6. Prireditve Mušje dirke so zanimive, ker opozarjajo in delno ohranjajo odnos človeka do živali, ki je na našem koncu bil »mušč« (v letu 2019 bomo imeli pri nas gostujočo razstavo iz Zagreba z naslovom »Človek in žival«, ki bo pokazala kako pomembna je bila ta povezava za preživetje).

Naslednja pomembna nesnovna dediščina je namenjena dejavnostim:

1. Pustovanje – Liški pustje (nosilec društvo: ED Liški pustje), ki je od vseh še najdlje za vpis v register nesnovne dediščine, pust v Morskem (z dolgo tradicijo), teh pustnih skupin je kar nekaj vpisanih v register <http://www.nesovnadediscina.si/sl/register> (pod geslo godbeništvo)
2. Gledališka skupina Kontrada Kanal (nosilec dejavnosti: GD Kontrada) je direktni »potomec« čitalniške gledališke dejavnosti, ki pa ima temelj v ljudskem gledališču (na žalost se veliko podatkov o tem ni ohranilo)
3. Zborovska glasbena dejavnost, tako množična kot je na Primorskem, izhaja iz domačega, ljudskega petja. Tu imamo MePZ Jože Srebrnič (nosilec dejavnosti), ki deluje že več kot 40 let in goji predvsem slovensko zborovsko pesem, nadaljuje tradicijo Ročinja, od koder izhajata Vinko Vodopivec in Avgust Ipavec, v destinaciji deluje tudi MPZ Kazimir Nanut (Kanal)
4. Podobno je z Godbo na pihala Anhovo (nosilec Pihalni orkester Salonit Anhovo) - godbeništvo je vpisano v register <http://www.nesovnadediscina.si/sl/godbeni%C5%A1tvo>
5. Tudi prostovoljni gasilci PGD Kanal – njihova pripadnost (nosilec), skrbi za prenos znanja na mlade
6. Postavljanje mlaja, ki ga organizira klub 4x4 (sicer še nima dolge tradicije v Kanalu, vendar se izvaja in bi ga veljalo ohraniti. Tudi to spada pod nesnovno dediščino)

Občina pri zaščiti dediščine sodeluje z lokalnim prebivalstvom in razpisuje sredstva za programe na področju kulture oz. sofinancira posamične aktivnosti, med drugim tudi za take dejavnosti, kot je izdaja knjige, zgoščenke, razne publikacije, raziskave, delavnice, predavanja in podobno na področju ohranjanja kulturne dediščine.

Prireditve v občini Kanal ob Soči

Praznik kostanja v Ligu

Tradicionalni praznik kostanja v Ligu organizirajo že od leta 1969 in prikazuje tradicijo nabiranja in uporabe kostanja nekoč in danes. Na prazniku lahko kostanj, pripravljen na različne načine tudi degustirate in kupite. Praznik kostanja organizira Turistično društvo Kolovrat Lig.

Morščanski pust

Zabavna prireditev, na kateri sodeluje vsa vas, pustne maske obravnavajo domače in tuje aktualne družbene in politične dogodke.

Mušje (oslovske) dirke

Mušje dirke organizira Športno kulturno turistično društvo Levpa_v mesecu avgustu. Gre za pravo tekmovanje, kjer bolj kot prvo mesto štejejo zabava in smeh, posledici trme »dirkalnikov« in truda udeležencev.

Angelska nedelja

Kal nad Kanalom beleži v svoji kroniki nekaj pomembnih letnic, izmed vseh pa sta najpomembnejši 1596, ko je bila na angelsko nedeljo 1. septembra posvečena prvotna cerkev Sv. Jurija, in 1892, ko je bila ravno tako na angelsko nedeljo 3. septembra, posvečena tudi sedanja cerkev. V spomin na obe posvetitvi se krajani vsako leto prvo nedeljo v septembru zberejo na shodu, kateremu sledi kulturno-zabavni program, ki ga pripravijo otroci iz vrtca in šole ter domača društva. Za popestritev programa pa je vsako leto k sodelovanju povabljeni tudi katera od okoliških amaterskih gledaliških skupin.

Skoki z mosta

So najbolj znana prireditev v Občini Kanal ob Soči, ki vsako leto pritegne veliko število obiskovalcev. Tekmovalci skačejo v vodo z višine 17 metrov. Prireditev se vsako leto otvori z razstavo starodobnih vozil in jo organizira Turistično društvo Kanal.

Srečanje pihalnih orkestrov

Srečanje pihalnih orkestrov organizira sekcija Kulturnega društva Svoboda Deskle Pihalni orkester Salonit Anhovo vsako leto v mesecu maju. Srečanje orkestrov iz Slovenije, Hrvaške, Italije, Češke.

Kulturni dnevi pod Globočakom

Kulturni dnevi, ki jih organizira Turistično rekreacijsko društvo Globočak Kambreško ponujajo v prvih poletnih mesecih domačinom in obiskovalcem kulturno srečanje z različnimi kulturnimi skupinami iz Slovenije in zamejstva.

Kogojevi dnevi

Mednarodni festival sodobne glasbe je posvečen ekspresionističnemu skladatelju Mariju Kogoju in vsako leto pritegne veliko število ljubiteljev kulture in glasbe. Festival, ki se odvija na različnih lokacijah: v Kanalu, Desklah, Gorici, Trstu,..., vsako leto organizira Prosvetno društvo Soča.

A pri snovni in nesnovni dediščini obstaja ena bistvena razlika – to so ljudje, ki se družijo v društvih in so prepoznali vrednote in vrednost nesnovne dediščine, ki jo ohranjajo ter prenašajo na naslednje rodove, obenem pa se s tem krepi socialni kapital in povezanost med ljudmi. Največ so to kulturna društva in ostala, ki se ukvarjajo z nesnovno dediščino:

V občini deluje okoli 60 društev, od turističnih, kulturnih, športnih in drugih društev. Organizirajo dogodke v destinaciji in skrbijo za druženje občanov in občank (npr. TD Kanal, TD Korada Deskle, TR društvo Globočak, TD Kolovrat Lig, ŠKTD Avče, ŠKTD Levpa, TD Kal nad Kanalom, KD Valentin Stanič, GD Kontrada, LD Kanal, LD Paljevo, PD Soča Kanal, PGD Kanal, Društvo tabornikov ROD Odporne želve, KD Svoboda Deskle, PD Valentin Stanič, Folklorna skupina Kal nad Kanalom, Twirling klub Deskle, ...)

Tradicionalna kuhinja - recepti

V destinaciji smo izvedli gastronomski projekt RURAL, v katerem smo raziskali lokalne recepte v dolini Soče in v dolini Idrije. V projektu smo sodelovali z lokalni gostinskimi ponudniki ter društvi. Cilj je bil raziskati bogato gastronomsko dediščino v destinaciji, spodbujati lokalne ponudnike za ponudbo lokalnih jedi ter večjo promocijo destinacije in ponudnikov preko kulinarike. Knjiga receptov je objavljena na povezavi:

<https://www.tic-kanal.si/gostinska-ponudba/2015110914043338/Lokalno%20tipi%C4%8Dne%20jedi>

Frtalja, foto: arhiv TIC Kanal

Ta velika kuhinja, foto: arhiv TIC Kanal

Promocijo in pripravo lokalnih jedi lahko najdemo tudi na določenih prireditvah v destinaciji (Mušje dirke v Levpi, Praznik kostanja v Ligu, Štokolofest v Desklah, ...). Potrebna bi bilo več sodelovanja in povezovanja med (zainteresiranimi) ponudniki in več samoiniciativnosti, da bi gostinci in gastronomski ponudniki bolje in bolj dolgoročno izkoristili projekte (kot je bil projekt RURAL) in druge priložnosti v destinaciji. Dolgo tradicijo in dodatno obogatitev nudijo čebelarji, ki jih je v občini preko 20 in nudijo kakovostne vrste medu in drugih izdelkov iz meda (lipov med, kostanjev med, akacijev med, sveče, likerji, medeno vino, mila, ...). Območje destinacije, predvsem hribovit del Kanalski Kolovrat, je bogat s kostanjem, ki je pomenil včasih pomembno sestavino za pripravo jedi (kostanjeva juha, kostanjev kruh, ...), danes pa za pridobivanje kostanjevega medu in prodajo kostanja kot takega.

V občini delujejo naslednja kulturna društva, ki ohranjajo nesnovno dediščino - sofinancirana s strani občine:

- Folklorna skupina nad Kanalom,
- GD Kontrada Kanal,
- Prosvetno društvo Soča Kanal,
- Kulturno društvo Svoboda Deskle,
- Kulturno društvo Valentin Stanič Ročinj.

Občina pri zaščiti dediščine spodbuja in sodeluje z lokalnim prebivalstvom in vsako leto razpiše sredstva za programe na področju kulture, med drugim tudi za take dejavnosti, kot je izdaja knjige, zgoščenke, razne publikacije, raziskave, delavnice, predavanja in podobno na področju ohranjanja kulturne dediščine <https://www.obcina-kanal.si/gids/sporocilo/2018031213322599/>.

Primeri delovanja kulturnih društev:

1. primer: FOLKLORA:

Folklorna skupina Kal nad Kanalom je bila spomladi 2011 ustanovljena z namenom, da združuje ljudi, ki jih preteklost in starih viž godcev Nikoli mlajši folklorniki radi zablešejo tako koroške kot primorske plese in plese Posočja, najraje pa stahmašnih gvanth«, poustvarjajo oblačenje domačinov iz konca 19. in začetka 20. stoletja. Obleke z zgodbami, ki jih je planoti. V kratkem času delovanja jim je z dobro voljo in prijateljstvom, ki jih družijo, ter s trdim in resnim delom uspelo zavrteti na številnih prireditvah širom Slovenije ter navdušiti tudi pri sosedih v Avstriji in Italiji. Največji izziv interpretira podružnični cerkvi sv. Tomaža. Kamnita gotska lepota iz prve polovice 15. stoletja ohranja številne ljudske zgodbe i oberštajer, sedemštirov, cotiš, špicpolko, mazurko, potresavko. Plesi, ki so bili pred petdesetimi leti po pripovedi dom Folklorna skupina Kal nad Kanalom je članica ZLTSS in uspešno sodeluje tako z Občino Kanal ob Soči, domačimi in sose itd.

Folklorna skupina Kal nad Kanalom, foto: Robert Rijavec

2. primer: LIŠKE MASKE

Liške maske spadajo med tradicionalne pustne maske na slovenskem. Izvirajo iz okoliških vasi Liškega področja pod Kanalskim Kolovratom. Posebnost, ki liške maske loči od ostalih slovenskih mask je ta, da so narejene iz pločevine. Najprej so bile narejene iz bakrene pločevine, danes pa so iz aluminijaste pločevine.

Kot rečeno, danes nadaljuje tradicijo liških mask Branko Žnidarčič, ki je pripravil tudi rekonstrukcijo mask iz 19. stoletja, kot jih je v 50-letih zapisal in narisal slikar in etnolog Pavel Medvešček, te maske so iz bakrene pločevine.

Maske, ki so nastale po drugi svetovni vojni so izdelane iz aluminijaste pločevine, delimo na lepe in ta grde:

- "ta lepi": ko vstopajo v hišo, pozdravijo domače in zablešejo
- zdravnik: skrbi za zdravje
- žandar: skrbi za red
- pustje: nosijo oblačilo iz našitih trakcev (cunj), v rokah imajo klešče, odganjajo zimo, skačejo, lovijo mladino in uganjajo norčije;
- pustice: predstavljajo like starih ženic: prva ima vrečo s katero prosi za orehe, druga ima brezovo metlo s katero pometa, tretja ima dojenčka;

- rezjan: na sebi nosi krošnjo obloženo s staro posodo in orodjem. Z njim popravlja: kuhinjsko posodo in dežnike, z brusom pa brusi nože, sekire in ostalo orodje.
- daj-dam: vaški posebnež, ki je užival le v pustnem času, zato so mu zrasla ušesa in nos.
- ženska, katera nosi moža v košu
- opica: v skupini predstavlja nagajivo žival
- hudič: z vilami išče plen
- ramašton: je glavni v skupini, prepoznaven je po ježicah-grčah okoli klobuka, v rokah ima dolg bič, je strah in trepet mladine.
- ramauši: v skupini jih je več, med seboj se razlikujejo po živalskih kožuhih, ki jim prekriva zadnji del glave, v rokah pa nosijo različne toukine, vrečo s pepelom, smrdeče trakove, kostanjeve griče na vrvcu itd. Če je kateri puncu uspelo vzeti ramaušu vsaj eno gričo, so verjeli, da se bo to leto omožila.
- bajaranji: v pustni skupini so: petelinji, šunični in pušpanov. Obleke imajo pokrite z lipovim ličkanjem, na glavi nosijo bakrene maske z lesenimi rogovi-škopnje, v rokah nosijo vile-vilč.
- braja: ima naličje ptice, na hrbtu pa nosi koš, da pobere darove, na košu pa ima strašnico, katera koš varuje pred roparji.

Liške maske, foto: arhiv TIC Kanal

Pozitivni in negativni vplivi turizma na kulturno dediščino:

Pozitivni:

- ohranitev , valorizacija in zaščita dediščine
 - oživljanje in registriranje dediščine
 - dvigovanje ozaveščenosti lokalnega prebivalstva in obiskovalcev o obsegu, pomenu in vrednosti dediščine
 - ohranjanje identitete prebivalcev destinacije
- Negativni:**
- nevarnost - sprememba ali izguba lokalne (avtohtone) identitete in vrednot (kot je prilagajanje obredov itn. zahtevam turizma).
 - nenamerno uničevanje zaradi prevelikega obiska
 - onesnaževanje
 - vandalizem

1.3.SOCIALO-EKONOMSKI IN SOCIOKULTURNI VIRI

1.3.1. LOKALNO PREBIVALSTVO

Število prebivalcev v občini Kanal ob Soči:

Leta 2016 - 5386 Leta 2017 - 5347 1.07.2018 - 5311

V destinaciji zaznavamo padanje prebivalstva. Padanje prebivalstva je posledica selitve v tujino 5% občanov in selitve med občinami. Destinacija nima novih gradenj in mladi odhajajo iz občine tudi zaradi službe. Razlogi za odhajanje iz destinacije tiči predvsem v pomanjkanju zaposlitvenih možnosti.

Statistični podatki Statističnega urada RS

1.07.2018 je bilo 5311 prebivalcev, od tega je:

- 2678 moških in 2633 žensk,
- 708 starih od 0 do 14 let ali 13,3 %,
- 3492 od 15 do 64 let ali 65,7 % in

☐- 1111 je starih 65 + let 21,0 %.

Indeks staranja je: 169,5 in povprečna starost 45,8 let.

Delovno aktivnih prebivalcev julij 2018 je bilo: 2462. od tega 2107 zaposlenih, 145 samozaposlenih (od tega 31 kmetov).

Statistični urad beleži leta 2017 - v podjetjih v občini 662 zaposlenih v gospodarstvu v občini

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 7 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji.

Pozitivni in negativni vplivi turizma na lokalno prebivalstvo:

Pozitivni:

- izboljšanje državljskega udejstvovanja in ponosa
- turizem kot sredstvo miru
- krepitev skupnosti in zaposlitvene možnosti
- povečanje prihodka občinskega proračuna
- izboljšanje blaginje, veliko prebivalstva se preživlja oziroma ima delni prihodek od turizma
- turizem predstavlja vir dohodka
- urejena infrastruktura tako za domače prebivalce kot za obiskovalce

Negativni:

- nezadovoljstvo lokalnega prebivalstva zaradi onesnaževanja okolja, hrupa turistov, zastojev na cestah, nespodobnega obnašanja turistov
- več prometnih nesreč;
- ekonomska neenakost (dohodek iz turizma se ne porazdeli enakomerno);
- pojav kriminala;
- neskladja med tradicionalno rabo zemljišč in lastninskimi pravicami
- na določenih območjih nezadovoljstvo lokalnega prebivalstva zaradi neurejenih parkirnih mest

1.3.2. ZASEBNI SEKTOR IN LOKALNO GOSPODARSTVO

Zasebni sektor

Ponudniki nastanitve in hrane

V občini imamo ponudbo nastanitve: hotel (1x), apartmaji in sobe zasebne sobe, planinski dom (1x), kamp (1x). Ponudniki prenočišč objavljeni na <https://www.tic-kanal.si/prenocisca/>. Skupno imamo v destinaciji 176 ležišč. Glede ponudbe hrane in pijače imamo gostilne in okrepevalnice, ki nudijo jedi po naročilu, ribje jedi, lokalne jedi. Gostinski ponudniki objavljeni na <https://www.tic-kanal.si/gostinska-ponudba/>. Lokalno pridelke in izdelke se ponuja tudi ob sobotah na lokalni tržnici v Kanalu, v sirarni Kanal ali pri ponudnikih na domu ali pa v prodajnem ateljeju GalNatural v Kanalu (<https://www.tic-kanal.si/ostalo/2018042610431338/Prodajni%20atelje%20GALNATURAL%20v%20Kanal>). Seznam ponudnikov je objavljen na spletni strani TIC: <https://www.tic-kanal.si/ostala-ponudba/>.

V občini imamo:

- okoli 60 turističnih, športno-rekreativnih in kulturnih društev, ki nudijo možnost različnih dejavnosti
- naša ribolovna območja pokriva Ribiška družina Solkan
- naši čebelarji so združeni v ČD Brda Kanal
- sodelujemo z zunanjo turistično agencijo in vodniki iz občine

Ponudba transporta

- imamo redni šolski avtobus, ki pokriva vse kraje v občini,
- avtobusne linije, ki povezujejo kraje: Nova Gorica - Tolmin - Kobarid - Bovec in prečkajo našo občino, izvajajo podjetja: Nomago,
- nekateri avtoprevozniki omogočajo individualen prevoz: Silvester Šuligoj s.p., Silbus

Lokalno gospodarstvo

Lokalno gospodarstvo na področju turizma v naši destinaciji obsega predvsem ponudnike nastanitev in gostinske ponudbe. Ogled Parka Pečno in drugih označenih poti je brezplačen. Imamo en hotel, zasebne ponudnike sob, gostilne (gostilne in okrepčevalnice). En neposreden vidik deleža turizma v našem lokalnem gospodarstvu nam tako prikaže prihodek od turistične takse, ki je v letu 2016 znašal 1.758,03 EUR, v letu 2017 pa 2.636,16 EUR.

Park Pečno upravlja Društvo OZON, ki redno izvaja ogled in vzdrževanje parka. Del turističnega gospodarstva nedvomno pomenijo tudi prireditve, ko kraj dogodka obiše večja množica ljudi in se organizira priložnostno ponudbo.

Zaposlovanje v turizmu je tako v domeni zasebnih ponudnikov, ki pa so v pretežni meri družinska podjetja in samozaposlitve.

Pozitivni in negativni vplivi turizma na zasebni sektor in lokalno prebivalstvo:

Pozitivni:

- ustvarjanje novih delovnih mest
- nadgradnja kmetijske dejavnosti v storitveno (prenočišča)
- boljše ekonomsko stanje
- prepoznavnost regije

Negativni:

- hrup v strnjenih naseljih
- ni večjih turističnih obratov, ki bi prinesli nova delovna mesta
- sezonskost dela, večja delovna migracija (s podaljševanjem sezone in ugodnimi klimatskimi pogoji se stanje izboljšuje)
- nezadostno sodelovanje turističnih ponudnikov pri oblikovanju celovite turistične ponudbe z namenom zadržanja tranzitnih turistov in razvoja ponudbe za stacionarne goste in ustvarjanja novih delovnih mest
- pomanjkljiva promocija turistične destinacije in manjših ponudnikov

1.3.3. JAVNI SEKTOR

Destinacija razume trajnostni razvoj, razvoj namenjen lokalnemu prebivalstvu in razvoj turizma kot enega izmed orodij za doseganje večjega blagostanja domačega prebivalstva. Zato javni sektor naložbe v infrastrukturo izvaja v prvi vrsti za zadovoljevanje potreb lokalnega prebivalstva (lokalne ceste, vodov, kanalizacija, izobraževanje, zdravstvo, oskrba ...), ki služi tudi razvoju turističnih dejavnosti.

V zadnjih letih smo v občini izpeljali naslednje naložbe v infrastrukturo:

- Energetska sanacija vrtca Deskle (2014)
- Vodovod Kanal – Gorenja vas (2014)
- Rekonstrukcija ceste Kanal – Gorenja vas (2014)
- Nakup šolskega kombija za OŠ Deskle (2014)
- Vodovod in kanalizacija Avče: ureditev kanalizacijskega omrežja do igrišča v naselju Avče (2015)
- Izgradnja vodovodnega sistema za naselje Bakovišče, Pertovti in Hodinišče (2015)
- Ureditev komunalne infrastrukture v naselju Čolnica (2015)
- Izgradnja črpališča v naselju Plave: postaja za pripravo pitne vode (2015)

- Priprava pitne vode Deskle (2016)
- Razširitev ceste v Prilesje (2016)
- Filtracija vode Avče (2016)
- Vodarna Ložice (2017)
- Pločnik in kanalizacija Deskle – Globno (2017)
- Vodovodni sistem Močila – 1. faza (2017)
- Vodovod Cvetrež – Višji Dol (2017)
- Prenova trga Kontrada (2017)
- Dnevni in medgeneracijski center občine Kanal (2017)
- Vodovodni sistem Močila – 2. faza (2017)
- Vodovod Okroglo (2017)
- Vodohran Cvetrež (2017) – se izvaja, zaključeno v 14 dneh (manjka asfalt)
- Namakalni sistem Gorenje Polje (2018)
- Postaja za pripravo pitne vode Ročinj (2018) – se izvaja (bo zaključeno v 2019)
- Vodovod Višji Dol – Hoje (2018) – se izvaja, zaključeno v 14 dneh (manjka asfalt)
- Rastlinska čistilna naprava Močila (2018)
- Ureditev Kulturnega doma v Ligu (2014)
- Legalizacija Planinskega doma Pod Ježo in ureditev objekta (filter za vodo, oprema, ploščad pred vhodom, parkirišča, čistilna naprava)
- Ureditev zbirnega centra v Anhovem (2018)
- Ureditev parkirišča v Desklah (2016)
- Utrditev ceste na relaciji Zamedveje - Vrtače (2012)

Pozitivni in negativni vplivi turizma v javnem sektorju:

Pozitivni:

- trajnostni razvoj, primarno namenjen blagostanju domačih prebivalcev in hkrati tudi tujim gostom
- naložbe v infrastrukturo (boljše javne storitve, kanalizacija, vodov, odpadki, ceste, javni prevoz ...)
- razvoj alternativnih prevoznih sredstev,
- ureditev infrastrukture mesta
- ureditev in izgled občine in naselij izven centra občine

Negativni:

- obraba infrastrukture
- omejena finančna sredstva za vlaganja v gradnjo
- podeželje je na trenutke zapostavljeno (javni prevoz, itd...)
- slaba kolesarska infrastruktura izven centra občine

2. DEL: RAZVOJ, KI VPLIVA NA TURIZEM DESTINACIJE

2.1. OKOLJSKA TVEGANJA

Okoljskih tveganj kot so pesticidi, tekstilna barvila, farmacevtski izdelki, vključno z vplivi rudarjenja in hidravličnega drobljenja za pridobivanje nafte/plina ni zaznati - v destinaciji prevladuje na podeželju kmetijska dejavnost - veliko število samostojnih kmetov, ki se ukvarjajo s predelavo različnih živil in sicer predvsem oljkarstvo in vinarstvo. V zadnjih letih se povečuje eko pridelava.

2.2. NEVARNOST NARAVNIH NESREČ

Na razvoj destinacije vplivajo lahko tudi naravne nesreče, ki zmanjšajo obisk turistov za bodisi krajši ali daljši čas. Naravne nesreče so izjemni naravni dogodki, ki jih ljudje občutimo kot grožnjo za naša življenja in/ali premoženja in pri katerih je družba ali njen del izpostavljen takšni nevarnosti in izgubam ljudi ter premoženja, da pride do motenj v delovanju družbe. Naravne nesreče so lahko vremenske ujme (toča, suša, vihar, žled, pozeba, tornado,...), poplave, potresi, zemeljski plazovi (skalni podori, snežni plazovi), epidemije nalezljivih bolezni, rastlinske bolezni, rastlinski škodljivci (npr. kobilice), itd.. V destinaciji ni nevarnosti naravnih nesreč kot so vulkani, orkani, cunamiji.

Med najpogostejšimi naravnimi nesrečami v občini Kanal ob Soči so izredne poplave.

Poplave in z njo povezana erozija

Na območju občine Kanal ob Soči, poplavlja samo reka Soča. Kot območje katastrofalnih poplav je opredeljeno območje ob reki skozi celo občino. Območja redkejših in pogostih poplav v občini niso opredeljena. Na območju katastrofalnih poplav se v obstoječem planu nahajajo posamezna nezazidana stavbna zemljišča, zlasti v Kanalu (Ka49.ppn, Ka45.ph, Ka16.jgd, Ka15.th, Ka40.th, Ka32.ph, Ka09.jsm) in Desklah (De06.jsm, De07.jsm), kjer se znotraj poplavnega območja nahajajo tudi posamezni stanovanjski objekti (Ka36.ppn, De16.hm). V poplavno območje Soče sega tudi industrijski kompleks Anhovo s svojim južnim in vzhodnim robom (An09.ip, An02.ip, An01.ip), zlasti v južni del (An03.ppn) se močno zajeda večje poplavno območje, kjer je potrebno zagotoviti poplavno varnost. Znotraj poplavnega območja leži deloma tudi obstoječe pokopališče v Morskem (Mo05.zpk).

Poleg tega se znotraj poplavnega območja nahaja tudi posamezni obstoječi objekti za šport in rekreacijo (Doblar - Do21.zsr, Kanal - Ka08.zdz, Ložice - Lo09.zsr, Prilesje - Pr07.zsr, počivališče ob Soči - Zg05.zsr) ter komunalne čistilne naprave (Kanal - Mo06.ičn, Ložice - Lo10.ičn), ki pa nimajo določene ustrezne namenske rabe.

Plazovita območja

Plazovitost območja je odvisna od naklona terena, njegove geološke zgradbe, poraslosti površja in povečane količine padavin. Zemeljski plazovi se pogosto pojavljajo na strmejših naklonih terena z nestabilno geološko podlago. Iz opozorilne karte verjetnosti pojavljanja plazov je razvidno, da je verjetnost pojavljanja plazov v občini Kanal ob Soči velika povsod, kjer relief ni uravnan. Na območju občine se pojavljajo tudi obstoječa žarišča zemeljskih plazov. Seznam evidentiranih plazov (podatki MOP, 2005) je podan v spodnji tabeli, lokacije plazov pa so tudi kartografsko prikazane.

2.3. PODNEBNE SPREMEMBE

Na podnebje občine Kanal vpliva njena lega v dolini Soče, ki je odprta proti morju. Občina ima submediteransko podnebje in sicer zaledno submediteransko podnebje, za katerega je značilno, da je povprečna temperatura najhladnejšega meseca od 0°C do 4°C in najtoplejšega več kot 22°C. Zaradi relativno visokih nadmorskih višin in bližine morja spada med bolj namočena v Sloveniji. Glede na karto povprečne letne količine padavin med letoma 1961 – 1990 območje občine severno od naselja Deskle prejme od 2000 do 2500 mm, območje občine južno od naselja pa od 1600 do 1800 mm padavin z viškom padavin jeseni. (Vir: Geografski atlas Slovenije, 1998). Značilno vlogo pri lokalnih posebnostih podnebja ima dolina reke Soče, pa kateri se valijo toplejše zračne mase iznad morja, ki blažijo alpske in celinske vplive iz zaledja. (LEK, 2009) Vetra v okviru državnega monitoringa na območju občine ne merijo, bile pa so opravljene meritve na območju Salonita Anhovo od 1.10.1989 do 31.1.1990 (meril HMZ), rezultati meritev pa so prikazani z rožo vetrov. V splošnem prevladujejo vetrovi iz smeri severovzhod in jugozahod, najmočnejši pa so vetrovi iz smeri zahod, jugozahod in jug, kar je razvidno tudi iz vetrne rože na spodnji sliki.

Gre za dobro prevetreno dolino, kjer so stabilne atmosferske razmere redke (do 8% letnega časa).

- Južni veter, ki je najpogostejši veter na območju PUP Salonit Anhovo in predstavlja 30,7 % vseh vetrov. Južni veter širi polutante na območje zgornjega dela območja PUP Salonit Anhovo oziroma proti naselju Krstenice in naprej proti Kanalu. Značilna hitrost za južni oziroma južni-jugozahodni veter se giblje med 3 m/s in 3,3 m/s.
- Severni veter, predstavlja skupaj z severovzhodnim in sever-severovzhodnim 19,0 % vetrov. V povprečju se hitrost severnega vetra giblje med 1,7 in 1,8 m/s. Severni oziroma severovzhodni veter širi polutanta proti jugu, na osrednji del območja PUP Salonit Anhovo in proti naselju Anhovo, ter naprej proti Desklam.
- Zahodni veter, predstavlja skupaj z bližnjima zahodnima vetrovoma 24,0 % vseh vetrov. Hitrosti vetrov iz smeri zahoda se v povprečju gibljejo okoli 2,2 m/s. Ti vetrovi širijo onesnaževalce v smeri proti vzhodu, kjer se območje PUP Salonit Anhovo hitro konča. Za območjem v tej smeri teče reka Soča, za reko pa je glavna cesta Nova Gorica -Kanal. Za cesto se relief začne vzpenjati in je poraščen z gozdovi, kar dodatno vpliva na razredčenje onesnaževalcev. Meritve vetra so bile opravljene tudi na planoti Banjšice s strani Elektro Primorske, d. d., ko so proučevali vetrni potencial za proizvodnjo električne energije. Podatki o moči in potencialu vetra na tem področju so zaenkrat še poslovna skrivnost podjetja (Lokalni energetske koncept, 2009).

2.4. TVEGANJA ZA ZDRAVJE IN VARNOST

Skupni in osrednji kazalec za vrednotenje vplivov na bivalno okolje je **kakovost bivalnih razmer**, ki pa je upoštevajoč precejšnjo raznolikost dejavnikov, ki vplivajo nanjo, sestavljena iz večjega števila drugih kazalcev, s katerimi se poskuša zajeti ključne elemente dobrih bivalnih pogojev. Čeprav se kazalci in okoljski cilji prepletajo med seboj, je vseeno moč izpostaviti ključne povezave med njimi. Z vidika dobrih bivalnih pogojev za vse skupine prebivalstva in privlačnost naselij za bivanje velja izpostaviti kazalce: kakovost in razporeditev odprtih, javno dostopnih zelenih površin namenjenih vsem kategorijam prebivalcem; komunalna opremljenost naselij; sanacija degradiranih poselitvenih območij; dostopnost do javne družbene infrastrukture (šolstvo, zdravstvo, itd.) ter oskrbnih in servisnih dejavnosti; število posegov/ureditev za zagotavljanje gospodarskega razvoja in ohranjanje poselitve v hribovitem delu občine. Dobre bivalne pogoje in privlačnost naselij za bivanje vrednotimo tudi posredno preko kazalcev za zrak, vode, hrup, krajino in vidno kakovost okolja, elektromagnetno sevanje, odpadki, svetlobno onesnaženje, kulturno dediščino ter naravo, saj pomembno prispevajo h kvaliteti bivalnega okolja. Z vidika večje prometne varnosti sta ključna uporabljena kazalci: dolžina cestnih odsekov s katerimi se zmanjšuje cestni promet skozi središča naselij ter sistem varnih peš in kolesarskih poti.

Z vidika **izboljšanja zdravstvenega stanja prebivalcev** oz. zmanjšanja števila obolenj in umrljivosti se vrednotenje izvede tako na podlagi kazalcev zdravstvenega stanja prebivalcev (umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja, rakavih bolezni, bolezni dihal, bolezni prebavil, bolezni obtočil, stopnje samomora, itd.) kot tudi posredno preko kazalcev za zrak, vode, hrup, odpadke, elektromagnetno sevanje in svetlobno onesnaženje. Vplivi na našete segmente okolja so obravnavani v ločenih poglavjih za posamezen segment okolja, zato na tem mestu izpostavljamo zlasti **konfliktno rabo prostora** glede razmestitve stanovanjskih območij in drugih območij s potencialnimi negativnimi vplivi na zdravje ljudi, ter posledično morebitno izpostavljenost prebivalcev prekomernemu hrupu, elektromagnetnemu sevanju, svetlobnemu onesnaževanju, onesnaženosti zraka, ter neustrezni oskrbi s pitno vodo in kakovosti kopalne vode.

Namen Občine Kanal ob Soči je tudi vzpostaviti partnerski odnos med policijo in občinskim redarstvom pri zagotavljanju javne varnosti v lokalni skupnosti oziroma pri izvajanju vseh pristojnosti občinskih redarjev.

V zadnjih letih je bilo veliko dela opravljenega na področju prometa z izgradnjo številnih krožišč, kolesarskih in pešpoti, nameščenih je bilo več merilcev hitrosti - na "občutljivih mestih" - predvsem v okolici šol, več ovir za zniževanje hitrosti, sklicanih je bilo več sestankov s pristojnimi državnimi institucijami in strokovnjaki zaradi pereče prometne problematike - obvoznica skozi Kanal.

2.5. PROSTORSKI RAZVOJ

Občina svoj prostorski razvoj - tisti, ki je v njeni pristojnosti, skrbno načrtuje. Občina pri sprejemanju svojih prostorskih aktov v celoti upošteva zakonodajo s tega področja, pridobi vsa ustrezna in zahtevana mnenja in soglasja ter akte pred sprejemom obravnava na javnih in drugih obravnavah in se v zvezi z vsebina posvetuje z deležniki. Občani s pozvani k sodelovanju pri pripravi teh dokumentov.

Prostorski razvoj, ki vpliva na destinacijo, a upravljanje destinacije nanj (v glavnem) ne more vplivati, je v destinaciji prisoten, saj občina nima neposrednega vpliva na izgradnjo določene prometne infrastrukture - v mislih imamo državne ceste, predvsem ... Izredno prometna cestna povezava je povzročitelj onesnaženja, večjega števila število prometnih nesreč, veliko hrupa, svetlobnega onesnaženja. Občina ne beleži posebnih prostorskih postopkov, na katere nima vpliva, ki pa bi vplivali na razvoj občine.